

Hmeljar

GLASILO KMETIJSKEGA KOMBINATA ŽALEC

LETO I

ŽALEC, NOVEMBER 1965

ŠTEVILKA 6

»Hmeljar« izdaja Centralni delavski svet. Ureja uredniški odbor: predsednik: Karel Kač; člani: Plaskan Vlado, Jeriček Zlatko, Janič Vinko in Janše Jože. Urednica strokovne priloge dipl. ing. Kač Miljeva. Glavni in odgovorni urednik ing. Vybihal Vili. — Uredništvo je na upravi KK Zalec. List izhaja mesečno. Letna naročnina 1.200 dinarjev. Rokopisov ne vračamo. — Tisk in klišaji CP »Celjski tisk« Celje.

JESENSKA SETEV USPEŠNO KONČANA

Ugodne vremenske razmere so dovoljevale, da je jesenska setev pravočasno opravljena. Zadnje dni je bilo oranje za setev dokaj težko zaradi pomanjkanja vlage v tleh. Ni pa to bistveno vplivalo saj so bile v glavnem površine, namenjene za jesensko setev, preorane že v prvih dneh oktobra. Globina oranja se je prilagajala lastnostim tal, ker imamo na področju kombinata zelo različne talne tipe in zato ni mogoče zemlje pripraviti po skupnem receptu. Vsako parcelo je potrebno obravnavati posebej.

Pri letošnji jesenski setvi ni bil poudarek na globini oranja, pač pa na tem, da je bilo doseženo zadovoljivo drobljenje in da so organske snovi pokrite z zemljo. Vemo, da imajo žita plitvo ležeče

korenine, zaradi česar je še važneje, da je rastišče dobro pripravljeno. Le tako imamo zagotovilo, da bomo dosegli najbolj ustrezen sklop (ca. 560 rastlin na m²), ki je najvažnejši faktor, da dosežemo zadovoljiv donos. Pri

tem je zlasti važno, da se zemlja dovolj sesede in da je površinsko izravnana. Površinsko izravnavo dosežemo z vlačo. Pri obdelavi preorane površine navadno uporabljamo krožno brano, ki pa zemljo odrija in jo ob straneh

kopiči. Tako nakopičeno zemljo z navadno njivsko brano težko izravnamo.

Pri setvi s Fergusonovo sejalnico dosežejo vsa sejalna telesa enako globino in le pri ravni po-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Dodeljevanje traktorjev skupinam kooperantov

Z namenom, da bi bili traktorji Steyer 18 KM čim smotrnejše izkoriščeni, se je Centralni delavski svet v začetku leta odločil, da dá traktorje v uporabo posameznim skupinam kooperantov. Tu in tam je slišati tudi zahteve, da bi traktorje prodali posameznim kooperantom. Smatramo, da

to ne bi bilo umestno in ne pravično. Povprečna kmetija na našem območju ima 4 ha kmetijskih površin, traktor je pa ekonomično izkoriščen pri 15 ha obdelovalnih površin. Traktor bi se »zajedel«, kakor se »zaje« par konj na srednji kmetiji. Odgovoriti bi bilo seveda treba tudi na vpra-

šanje, kdo naj vrši usluge veliki večini kooperantov, ki traktorjev ne bi kupila.

Skupina, ki dobi traktor v uporabo, mora izpolnjevati naslednje pogoje: posedovati mora 15 ha obdelovalne zemlje, z vsemi proizvodnimi kapacitetami mora so-
(Nadaljevanje na 2. strani)

Pozna jesen med
hmeljkami

JESENSKA SETEV

vršini je globina setve enakomerna in najugodnejša (3–5 cm). Če površina ni ravna, se globina setve spreminja. Pri pregloboki setvi zaradi majhne kalilne energije žitnega zrna kalček ne more prebiti debele plasti zemlje nad seboj, pri preplitvi setvi ali če pada zrnje celo na površino, pa kaljivost tudi ni zadovoljiva in torej optimalen sklop rastlin na m² ni dosežen. Če bi bile vse površine za setev primerno pripravljene, bi lahko računali z vsaj 200 kg višjim pridelkom na hektar, kar pomeni pri sedanjih cenah 18.000 dinarjev dohodka več na hektar, da ne govorimo o večji količini slame, ki jo na vseh gospodarstvih nujno rabimo za steljo.

Za letošnjo setev seme ni bilo najbolj čisto. Vsebovalo je precej tujih primesi. V bodoče bo proizvodnji semen nujno posve-

titi več pozornosti in odbrati samo tiste parcele, ki ne bodo zapleveljene.

Komisija za priznavanje semenskih žit bo morala pač izločiti tiste prijavljene površine, ki ne zadoščajo pogojem za dovoljivo pridelovanje semen.

V prihodnjem letu bo nujno nabaviti sredstva, ki bodo uničila vse plevela (tudi smolenec), saj selektorji vseh plevelov ne izločijo, to pa bistveno zmanjšuje pridelek.

Vse navedeno je nujno upoštevati, če hočemo, da bomo proizvajali bolj ekonomično. V naši dolini ni idealnih pogojev za pridelovanje žit, vendar pa ta proizvodnja zahteva najmanj živega dela, saj opravi skoraj vse mehanizacija.

Proizvodnja žit v letu 1965 je bila na območju Kmetijskega kombinata Zalec naslednja:

Zadnje vrste so posejane

	Posejano ha	Dosežen pridelek na ha/q	Planiran pridelek na ha/q
Pšenica	235,3	29,4	28,4
Ječmen ozimni	19,4	26,3	24,0
Ječmen pivovarniški	39,8	25,0	22,0
Oves	45,9	23,4	20,0
Koruzna za zrnje	27,6	51,0	45,0

Realizacija plana je v donosih presežena. Plan za leto 1965 je bil zaradi slabe jeseni 1964, ko je bila izvedba setve zelo kritična zaradi neprestanega štirinajst-dnevnega dežja, postavljen nekoliko nižje. Iz prikaza hektarskih pridelkov je razvidno, da se z navedenimi donosi ne moremo zadovoljiti. Zato moramo že ob sami setvi upoštevati pravilno agrotehniko.

Mnenja sem, da spomladi pri

dognojevanju z dušikom ne damo rastlinam dovolj hrane in da životarijo, ob pomanjkanju tega elementa, saj je spomladi precej padavin, velik del površin pa je slabo strukturirani in je izpiranje zelo močno. Vztrajati moramo na tem, da bo vsak proizvajalec vedel za svoje površine, kakšne količine hranil zahtevajo ob normalnih vremenskih pogojih, in kakšne ob neenakomernih pogojih.

Kolena Vinko

Dodeljevanje traktorjev skupinam kooperantov

(Nadaljevanje s 1. strani)

delovati s kombinatom, specializirati mora proizvodnjo, na hektar obdelovalne zemlje (izjema so hmeljišča) mora oddati letno najmanj 2.000 litrov mleka in tele, če ga ne rabi za lastno vzrejo, ali vzrediti 1,5 glave pitanega goveda oziroma plemenske živine, vse tržne viške mora prodati kombinatu.

V skupini lahko opravlja traktor samo oseba, ki ima predpisano vozniško dovoljenje B ali F kategorije.

Traktor lahko opravlja storitve samo za potrebe skupine. Uskluge tretjim osebam lahko vrši samo po nalogu kombinata in se obračunavajo skozi kombinat. Skupina plača kombinatu letno odškodnino v višini amortizacije traktorja in priključkov ter stroškov zavarovanja. Zavarovanje zajema kasko — lom, civilno odgovornost in regresno zavarovanje voznika. Na račun plačane odškodnine izvršuje kombinat le generalna popravila traktorjev. Stroške vzdrževanja, obrabo gum, porabo goriv in maziv plača skupina. Za manjša popravila in kontrolo stroja se vršijo vsaka dva meseca na stroške skupine servisi v delavnici kombinata.

Letna amortizacija traktorja z osmimi priključki znaša 333.144 dinarjev, zavarovanje pa 46.823 dinarjev. Amortizacija samega traktorja s kosilnico in jermenico znaša 219.366 dinarjev, stroški zavarovanja pa 22.114 dinarjev.

Če napravi traktor z osmimi priključki 900 delovnih ur letno, znašajo stroški 1.118.212 dinarjev ali 1.240 dinarjev na delovno uro. V tem znesku je vračunano tudi delo traktorista-kooperanta v višini 327.600 dinarjev. V kolikor dela skupina s traktorjem po nalogu kombinata uskluge tretjim osebam, ji kombinat plača traktorsko uro po 1.240 dinarjev. Dosedanja praksa nam je pokazala, da delajo uskluge tretjim osebam predvsem tiste skupine, ki same nimajo dovolj zemlje za polno izkoriščenost traktorja. Ker vsi želimo, da je traktor čimbolj izkoriščen, je to prav gotovo prav.

Če vemo, da znašajo stroški para konj s konjarjem letno 854 tisoč dinarjev, da traktor nadomesti dva para konj in da lahko namesto para konj vzredimo letno tri pitance, lakoj ugotovimo, da je uporaba traktorja poleg tega, da olajša delo, tudi gospodarskejša. Stroški traktorja znašajo 559.106 dinarjev, pri pitancih pa ustvarimo po sedanjih cenah 192.130 dinarjev dohodka. Pozitivni finančni rezultat znaša 487.304 dinarje.

Slišimo prigovore, da je amortizacija previsoka, kakor tudi stroški zavarovanja. Prvo delno drži, vendar mora podjetje po sedanjih predpisih, ki po našem mnenju niso logični, nalagati amortizacijo do takrat, ko traktor odpiše in odda odpadcu. Pričakujemo predpis, ki bo amortizacijo smotrnejše urejal. V tem primeru bomo pogodbe s skupinami sklepali za več let, letna odškodnina bo pa z leti padala. Prigovori na račun zavarovalnine po našem mnenju niso upravičeni, saj zavarovalnica nosi ves riziko, vsi pa vemo, kako drage so prometne nesreče, in skupinam povrne skoraj vse stroške za razne lome.

Tisti, ki želijo kupiti traktorje, da bi bili pač njihovi in se seveda mislijo bavili samo s kmetijstvom, verjetno niso vzeli svinčnika v roke. Nov traktor brez priključkov stane 3.200.000 dinarjev, rabljen Steyer 18 KM brez priključkov pa 2.000.000 dinarjev. Letne obresti za vložen denar znašajo v prvem primeru 224.000 dinarjev, v drugem pa 140.000 dinarjev. Ker je povprečna doba trajanja traktorja osem let, znaša amortizacija prvega 400.000 dinarjev, drugega pa 250.000 dinarjev. Amortizacijo mora nalagati tudi kooperant, če je dober gospodar in če hoče po izrabljenosti traktorja kupiti drugega. Torej stane tudi lastnika traktor Steyer 18 KM brez stroškov goriv, maziv, obrabe gum, popravil in njegovega dela 390.000 dinarjev letno.

Plaskan Vlado

OBVESTILO

DOPISNIKI, KI SO PRISPEVALI SVOJE DOPISE V PRVIH PET STEVILK NAJ IZROČE PRI BLAGAJNI KMETIJSKEGA KOMBINATA IZJAVO O PREJEMKIH IN DVIGNEJO HONORAR DOPISNIKI Z ŽIRO RAČUNOM NAJ LE TEGA SPOROČE LIK VIDATORJU

Urednik

Delovna razmerja v luči novega temeljnega zakona

(Nadaljevanje)

FEDOR PIRKMAJER

c) Kadar se ugotovi, da delovna sposobnost delavca ne zadovoljuje zahtevam delovnega mesta na podlagi ugotovitev posebne strokovne komisije, ni pa možnosti v delovni organizaciji delavca razporediti na drugo delovno mesto, za katero bi delavčeve delovne sposobnosti zadoščale.

O prenehanju dela v primerih pod a, b in c odloča kolektivni organ delovne skupnosti, ki ga določa statut, s pisмено obrazloženim sklepom. Sklep o prenehanju dela delavcu v delovni organizaciji ni mogoče sprejeti, dokler je delavec v bolniškem staležu, dokler je na strokovnem izpopolnjevanju ali specializaciji, na katero ga je napotila delovna skupnost, dokler je na dopustu, mladinski delovni akciji, vojaških vajah, odslužitvi vojaškega roka do 3 mesecev in dokler je delavka noseča ali ima otroka starega do 8 mesecev. Prav tako ne

more biti sprejet tak sklep za delavca, ki je član DS ali UO oziroma drugega ustreznega organa delovne organizacije ali pa je odbornik, poslanec zbora delovnih skupnosti. Razen primerov, navedenih pod a, b in c lahko s sklepom delovne skupnosti preneha delo delavcu v delovni organizaciji, ko dopolni pokojninsko dobo in kadar se je začel postopek, da se delovna organizacija odpravi oziroma preneha.

Delavec, kateremu je bil vročen sklep o prenehanju dela, ima pravico ostati na delu, dokler ne poteče rok, določen s statutom, lahko pa sam tudi pred potekom tega roka preneha z delom. Pred iztekom roka sme po sklepu delovne skupnosti delavcu prenehati delo samo takrat, kadar se uvede postopek za odpravo oziroma prenehanje delovne organizacije in tudi v teh primerih rok ne sme biti krajši od 15 dni.

V času, ko mora delavec ostati na delu po sprejetem sklepu o prenehanju dela, ima delavec pravico odhajati v delovnem času iz delovne organizacije, da bi našel zaposlitev drugod. Kdaj in koliko časa je v teh primerih lahko odsoten z dela, določi delovna skupnost s svojim samoupravnim aktom.

Ko poteče čas, kolikor je moral delavec ostati na delu, ga je delovna organizacija dolžna razrešiti. Rok za razrešitev se sme podaljšati za največ 50 dni in le tedaj, če bi zaradi odhoda delavca nastala večja škoda in ne bi bilo mogoče najti zanj nadomestila. Po izteku tega roka sme delavec zapustiti delo brez razrešitve.

Neodvisno od volje delavca in delovne skupnosti preneha delavcu delo:

— če je delavec spoznan za trajno in popolnoma nezmožnega za delo;

— če je delavcu po zakonu ali pravomočni odločbi sodišča ali drugega organa prepovedano opravljanje dela na delovnem mestu, na katerega je bil prej razporejen;

— če je delavec odsoten z dela dalj kot tri mesece zaradi prestajanja s pravomočno sodbo izrečene zaporne kazni ali varstvenega ukrepa.

Delavcu, ki je postal invalid, preneha delo le, če ne more več opravljati dela na delovnem mestu, na katerega je bil razporejen, pa delovna organizacija nima mesta, na katerem bi glede na omenjene zmožnosti lahko opravljal delo.

Delavcu, kateremu preneha delo v delovni organizaciji in ne opravlja drugega pridobitnega dela, gre pravica do gmotne preskrbe in drugih pravic o določitih zakona.

(Dalje prihodnjič)

Za 29. november -
dan republike -

čestitamo vsem
članmo kolektiva
in sodelavcem!

Kdaj sprememba delovnih norm

K pisanju tega članka me je spodbudil sestanek komisije pri upravi KK, ki ima nalogo, da po potrebi popravi delovne norme, ki so bile v veljavi v letu 1965. Prizadevanje komisije je v tem, da se odpravi vse ali pa vsaj poskuša odpraviti tiste nepravilnosti, ki so nastajale v delovnih normah pri različnih delih in v poedinih obratih v proizvodni sezoni 1965. Ne bi želel razpravljati, kaj bi morali pri tem upoštevati. Menim, da mora biti tako pomembno delo bolj pripravljeno in podprto s potrebnimi analizami o različnih pogojih v preteklem obdobju. Pri tem moramo upoštevati predvsem spremembe, ki so nastale v organizaciji dela, v tehnologiji, v izpolnjevanju delovnih sredstev, predmetov dela in končno tudi to, da se je splošno strokovno znanje zaposlenih delavcev dvignilo. Upoštevajo se naj vsi elementi, ki so za pravilno in pravično normo potrebni. V nobenem primeru se to ne da brez potrebnih analiz in merjenja delovnega časa.

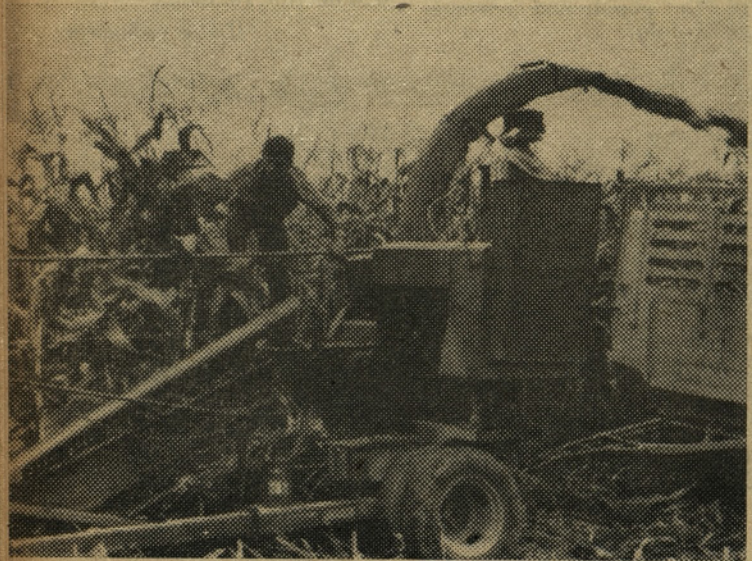
Kaj je norma? Nič drugega, kot družbeno potrebna količina dela za proizvodnjo neke enote proizvoda ali za proizvodnjo nekega dela proizvoda ali za neko operacijo ali fazo dela. Norma ali normativ in njegovo gibanje sta najboljša pokazatelja družbene produktivnosti dela. Zato se norme neprestano znižujejo, kar je odraz razvoja tehnike. Razlikujemo planske normative, ki so lahko več ali manj progresivni ali celo maksimalni, ki omogočajo ugotavljanje maksimalnih delovnih možnosti (pri praktičnem planiranju se uporabljajo srednje progresivne norme) in tehnične in iskustvene norme. Postaviti izkustveno normo pomeni določiti čas, ki je potreben za določeno delovno operacijo, fazo ali proizvod po izkustvu brez tehničnih ali matematičnih pripomočkov pri izvajanju samega dela. Pri tem je seveda nujno upoštevati razne variacije delovnega časa, izgube delovnega časa, normalne pogoje dela za povprečnega človeka, vse to v

ločanju tehnične norme je zlasti važno, da se poleg tehnološkega in pomožnega časa upošteva še dodatni čas, ki je posledica opravičenih izgub pri delu. V dodatni čas štejemo predvsem koeficiente utrujenosti (zaradi teže dela, položaja telesa in monotonosti), delovanje okolice (temperatura, vlažnost, čistost zraka) in dopolnilni koeficient (predpisan počitek, fiziološke potrebe, organizacijske izgube). Le tako dobimo realno in natančno izmerjeno delovno normo.

Z navedbo, kako se ena in druga norma določi, je že tudi podan odgovor, kdaj in kako se sme norma spremeniti. V pogojih stalnega in splošnega napredka se smejo obstoječe norme in normativi samo zniževati. Vsako poviševanje norm bi pomenilo oportunistem, stagniranje in zavlačevanje tehničnega in splošnega napredka. Zniževanje delovnih norm in normativov je le odraz tehničnega napredka in večje produktivnosti in torej ne pomeni večjega fizičnega napora delavca, temveč njegovo fizično sprostitev in ustvarja pogoje za porast osebnih dohodkov in realne osebne potrošnje. Na drugi strani pa bi bilo zelo napačno zniževanje delovnih norm ob nespremenjenih delovnih pogojih, kar bi pomenilo večji fizični napor in če so normativi vezani na sistem nagrajevanja, zniževanja osebnih dohodkov in osebne potrošnje. Torej je naš cilj izboljšanje delovnih pogojev, večanje tehničnega napredka in produktivnosti, znižanje norm ter večanje sredstev za osebno potrošnjo delovne sile.

Kadar določamo ali popravljamo obstoječe delovne norme, bi morali to upoštevati. Smatram, da so normativi, ki jih je izdelala naša planska služba s pomočjo terenskih strokovnjakov, le planska povprečja v naši organizaciji in da so v poedinih operacijah in fazah in v poedinih obratih opravičena odstopanja zaradi drugačnih delovnih pogojev. Obstoji mnogo delovnih operacij in faz, ki so v vseh obratih navidez enake (npr. odkopavanje hmelja pri neenakem odobravanju) in bi kazalo pravične norme ugotoviti izključno na tehnični način. To delo bi bilo mogoče izvršiti postopno. Ne bi ga smeli smatrati kot redno delo planske službe, temveč kot delo, potrebno za raziskavo načina in poti za boljšo organizacijo dela, boljše tehnologije in tehnične opremljenosti, boljše produktivnosti in stimulativnejšega sistema nagrajevanja. Določanje norm ni samo delo normircev, temveč tudi tehnologov in ostale strokovne službe.

ž. E.

relepa jesen in požrtvovalni delavci so pripomogli, da je bila silažna kuruza v kratkem času silirana.

dvisnosti od razpoložljivih delovnih sredstev. Norma kot organizacijsko merilo nam ne daje samo orientacije v tem, kaj se je dogajalo v določenem delovnem času, temveč predvsem v tem, kaj lahko in moramo doseči. Ugotavljanje delovnih norm po izkustvu je zastarel in subjektiven način, zato se v celoti opušča. Take norme ni mogoče sprejeti, posebno še, če velja kot osnovno merilo nagrajevanja a širšem delovnem območju s spremenjenimi ali delno spremenjenimi pogoji dela. Mnogo bolj točne in pravične so, tehnične ali takorekeno natančne (natančne, s preiskusnimi dokazi) norme, ki se opločajo s pomočjo merjenja delovnega časa z instrumenti ali na matematično-statistični način. Tako določene norme so danes osvojene naši industriji, pa tudi že v kmetijstvu in drugih gospodarskih panogah. Pri določanju norme na tehnični način je treba upoštevati vse elemente, ki normo sestavljajo. Predvsem je važno upoštevati poenostavitev dela, najbolj smotern in ekonomičen vrstni red delovnih operacij, stabilizacijo delovnih mest, opreme, orodja idr. Nestabilna delovna mesta, menjanje delovne opreme in orodja povzročata povečanje delovnega časa, neracionalno izkoriščanje časa in objektivno odstopanje od delovne norme zaradi spremenjenih pogojev. Pri do-

Pokušnja krompirja

Popoldne 7. oktobra je bila poskusna degustacija krompirja na obratu Vrbje, ki sta se je poleg glavnega direktorja ing. Zidar Milovana in direktorjev sektorjev ter upravnikov obratov, ki so pridelali krompir, udeležila tudi prof. ing. Janez Saksida in tajnik Poslovnega združenja »Styria« ing. Molan Vinko.

Navzoče je pozdravil tov. Saller Franc in zaprosil prof. ing. Janeza Saksida za napotke v poskusnjo. Tov. ing. Saksida je povedal, da sortna lista krompirja v Sloveniji zajema 17 sort krompirja, od tega 10 slovenskih, da Nordijci jedo raje bel krompir, Holandci in Srednja Evropa segajo bolj po rumenkastem (Bintje), Hrvati po belem in Srbi po rožnatem krompirju.

Po kvaliteti delimo krompir v 4 tipe:

- A — droban, čvrst salatni tip z malo škroba in malo vlage. Taka sta Cvetnik in King Edvard.
- B — za različno uporabo, čvrst, drobno zrnat. Taka sta Bintje in Centifolija.
- C — močnati, mehak, grobo zrnat, s suhim mesom, za cmoke in krmo (Ackersegen in Alma).
- D — krmni krompir, mehak,

suh, grobo zrnat in se rad razkuha (Kapela).

Pri ocenjevanju točkujemo od 1—4 razkuhanje, čvrstost, močnatost, vlažnost, strukturo, okus, priokus in sprememba barve.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Uvodna beseda prof. ing. Janeza Saksida v degustaciji.

Na Vranskem je bila osnova sedanjemu kmetijskemu posestvu Majdičevo, Savrovo in Grčarjevo posestvo. Prvi dve sta bili nacionalizirani, slednje, Grčarjevo, pa odkupljeno. Do leta 1961 se je menjalo na tem obratu pet upravljalcev: Ministrstvo za industrijo in rudarstvo, Kmetijska delovna zadruga, Kmetijsko gospodarstvo Sempeter in Kmetijsko gospodarstvo Latkova vas. Tako hitra menjava gospodarjev je zelo slabo vplivala na razvoj tega gospodarstva.

Trdnjšo osnovo gospodarjenja je obrat dobil 1961, ko je postal ekonomija KZ Zalec. Perspektivni razvoj pa je bil obratu postavljen z združitvijo posestev v Kmetijski kombinat Zalec in dokončno z združitvijo obratov KZ proizvodni okoliš Vransko in našega obrata.

Maloštevilni kolektiv, ki je štel 29 ljudi, je leta 1961 upravljal na 57 ha obdelovalnih površin. Od tega je bilo 11 ha hmelja (razdrobljenega v 28 parcelah), 13 ha ostalih ornih površin in 33 ha travnikov. V živinoreji se je ukvarjal predvsem s pitanjem mlade živine — imel je 60 pitancev in 15 krav.

Izredna razdrobljenost in premalo zemljišč za večjo tržno proizvodnjo je narekovalo kolektivu takojšnjo arondacijo in nakup zemljišč. Kolektiv je do leta 1965 povečal površino na 141 ha, torej za 246 % in arondiral zemljišča v 5 kompleksov. Do leta 1970 bo obrat predvidoma nakupil še 39 ha zemljišč, predvsem travniških površin, potrebnih za melioracije.

Dokaj dobra tla, v glavnem naplavina bližnjih potokov, ki so sicer precej vlažna in neapnenčasta, nam narekujejo pridelovanje intenzivnejših rastlin. Sama konfiguracija terena in možnost ustvarjanja večjih kompleksov in dovolj padavin so usmerila proizvodnjo v hmeljarsko in živinorejsko smer.

NAŠI OBRATI

OBRAT VRANSKO

Hmeljarstvo:

Razmeroma zelo slaba struktura hmeljskih nasadov v letu 1961 ni dala kolektivu možnosti dobrega gospodarjenja. Takoj smo pristopili k investicijski izgradnji hmeljskih žičnic. Teh je bilo do leta 1965 postavljenih 38,65 ha, od tega je 14,10 ha lesenih in 24,55 ha betonskih.

Program obnove hmeljskih nasadov predvideva do leta 1970 še povečanje za 18 ha. Adaptirali bi še 4 ha lesenih žičnic. Tako bo v zaključni fazi hmeljske izgradnje imel obrat 60 ha hmeljišč.

V hmeljarstvu do leta 1963 nismo dosegli zadovoljivih rezultatov. Boljše rezultate beležimo šele v letih 1964 in 1965.

V letu 1964 je bilo:

- starih nasadov 8,70 ha
- donos 17,60 q po ha
- dvoletnih nasadov 16,90 ha
- donos 15,80 q po ha
- enoletnih nasadov 13 ha
- donos 2,20 q po ha

Kvaliteta je bila dosežena 49 % I. vrste, 40 % II. vrste, 10,25 % III. vrste in 0,25 % IV. vrste. Proizvodni plan je bil prešežen za 17,9 %.

V letošnjem letu je struktura naslednja:

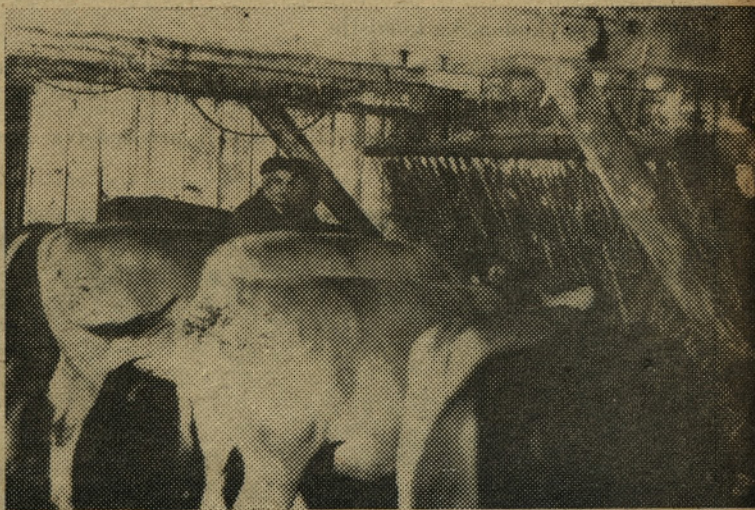
- star nasad 19,2 ha
- donos 17,35 q po ha
- dvoletni nasad 8,2 ha
- donos 15,56 q po ha
- enoletni nasad 13 ha
- donos 5,53 q po ha

Letošnji pridelek še ni prevzet, izračun je napravljen na podlagi evidentiranih škafov. Kvaliteto predvidevamo slabšo, čemur je

vzrok premalo sušilnih in skladiščnih kapacitet. V letu 1966 bo nujno te manjkajoče kapacitete zgraditi.

Živinoreja:

Kooperacijska proizvodnja zavzema na našem terenu ca. 90 % obdelovalnih površin. Večji del

Ibrahim Užbanok, Brode, obrat Vransko, med svojimi pitanci.

teh površin je v hribovitem predelu. V trajno sodelovanje je zajetih 700 ha površin, to je ca. 70 %.

Teren sam narekuje preusmeritev v živinorejsko proizvodnjo, v dolinskem predelu pa kot dopolnilo k tej proizvodnji še hmeljarstvo. Hmelja je trenutno 53 ha. Perspektivno bi hmeljske površine povečali na 60 ha.

Če govorimo o notranjih rezervah — izraz prihaja že v frazo — jih tu dejansko ugotovimo. 90 % kooperacijske proizvodnje daje manj tržnih viškov kot 10 % lastne. Te rezerve bomo aktivirali takole:

- kmetu bo potrebno prikazati, na katerih površinah bo lahko perspektivno gospodaril;
- pritegniti moramo čimveč mladih ljudi v nižje kmetijske šole in zimske seminarje, ki bodo že letos ustanovljeni;
- našega kmeta moramo nujno specializirati le v živinorejsko-hmeljarski smeri;
- v živinoreji bo potrebno uvesti čistopasemske živali, skratka s kmetom bomo morali čimširše sodelovati.

Naša strokovna služba ne bo smela biti samo obveščevalna, servisna služba, ampak bo tehnik postavljen na svojem proizvodnem okolišu v isti položaj kot njegov kolega v lastni proizvod-

nji. Takšni prijemi, v kolikor smo jih uspeli v letu 1965 uvesti, so nam dali vidne uspehe.

Za večji uspeh si šteujemo razširitev sivorjave pasme. V dveh letih smo plasirali pri kooperantih 60 krav in 10 teličk te pasme. Petim kmetom smo posredovali plemenske svinje nemške plemenske pasme. V dopitanju imamo trenutno 180 pitancev in 67 pogodbenih pitancev. V dopitanju bomo v tem letu zredili 500 prašičev. Kooperanti bodo oddali 7000 kg brojlerjev in 80.000 litrov mleka. Tudi pri kmetih nameravamo postaviti vzrejne centre za rejo sesnih telet do teže 150 kg.

Zaostalost kmeta, predvsem hribovskega, izvira iz slabe opremljenosti s stroji. Res je bil v zadnjih letih napravljen korak naprej. Kmetom smo posredovali 9 ročnih kosilnic tipa BCS, mimo nas si je nabavilo ročne kosilnice drugih tipov, primernejših za strme lege, še 7 kmetov. Petim kmetom v ravninskem predelu smo dali 3 traktorje Steyer 18 KS v

(Nadaljevanje na 6. strani)

Star kozolec preurejen v svetel hlev za pitance na obratu Vransko.

Lepo rejeni piščanci pri tov. Košenina Stanki na Vranskem.

zakup. V ravninskem predelu pa nameravamo kmetom oddati še 4 traktorje. S tem bi bil ta predel s tovrstno mehanizacijo nasičen, seveda v kolikor jih bomo uspeli 100 % zaposliti. Zakupojemalce traktorjev bomo morali točno usmeriti, katerim kooperantom — sosedom, bodo delali usluge. Odprt nam ostane še samo problem mehanizacije hribovskega kmetijstva. BCS kosilnica, ki jim jo lahko trenutno posredujemo,

ni primerna za strmejša področja. Na drugi strani pa se moramo zavedati, da traktor in kosilnica predstavljata samo del kmetijske mehanizacije. Kmetu-živinorejcu bo nujno posredovati priprave za dosuševanje sena, puhalnike, transportne trakove za odvoz gnoj, molzne stroje itd. Motika, vile in grablje naj ne bodo več osnovno orodje. Mislim da je čas, da naša industrija uvidi potrebe po naši kmetijski me-

hanizaciji pri kmetih-kooperantih.

Ostala dejavnost:

V sklopu lastne in kooperacijske proizvodnje delujejo na obratu še pomožne službe: strojni park, ki ima 12 traktorjev s priključki in ostalo kmetijsko opremo, skladišče za reprodukcijo, menza in uprava. Stalno zaposlenih je 70 delavcev, od teh 7 v upravi. Za lastno proizvodnjo odgovarja vodja te proizvodnje, ob-

ratni inženir in 2 tehnika. V kooperaciji pa sta zaposlena 2 tehnika, zaposliti nameravamo še enega.

Vse delo se odvija preko organov upravljanja DS obrata in ostalih komisij. Obrat posluje od 1962. leta dalje s pozitivnim finančnim rezultatom. Z izobraževanjem delavcev na delovnem mestu in krepitvijo zavesti ima kolektiv zagotovljen obstoj.

Žužej Franc

Dipl. ing.
Cetina Lojze

NADALJEVANJE

15. KONGRES EHB V TETTANGU

Zasedanje ekonomske komisije

Od jugoslovanskih delegatov so se zasedanja ekonomske komisije udeležili naslednji tovariši: dr. Pavlič, ing. Miličević in Bubnjević.

Ekonomska komisija je zasedala po seji predsedstva z naslednjim dnevnim redom:

Pogled na delovno predsedstvo generalne skupščine EHB na 15. zasedanju v Tettangu.

1. Volitve predsednika ekonomske komisije
2. Volitve sekretarja komisije
3. Potrditev zapisnika z zadnjega zasedanja 14. 8. 1964 v Parizu
4. Izmenjava mnenj o proizvodnih in tržnih problemih
5. Predlogi
6. Osnutek resolucije za generalno skupščino
7. Razno.

Ad 1. Na predlog francoskega predstavnika senatorja Kaufmana je bil soglasno izvoljen dosednji predsednik g. Adorno (ZR Nemčija).

Ad 2. Na predlog predsednika komisije g. Adorna je bil prav tako dr. Schneider (generalni sekretar EHB) ponovno izvoljen za sekretarja komisije.

Ad 3. Poročilo z zadnjega zasedanja je bilo soglasno sprejeto.

Ad 4. in 5. V teh točkah dnevnega reda je aktivno sodeloval naš predstavnik dr. Pavlič, ki je podal naše gledišče k nekaterim aktualnim problemom mednarodne trgovine, odnosov med državami članicami in nekatere konkretne predloge. V naslednjem podajamo v celoti njegovo razpravo:

Najprej se v naši diskusiji želimo dotakniti situacije na hmeljarskem tržišču. Na osnovi statističnih podatkov lahko ugotovimo sorazmerno močno tendenco povečevanja hmeljišč na svetu, tako v državah, ki so veliki proizvajalci hmelja kot v državah, ki so doslej proizvajale hmelj le za delno kritje svojih potreb.

Zaradi tega se menja tudi struktura posameznih provinci na svetovnem trgu. Od leta 1960 do 1963 je npr. znašala struktura za nekatere države takole:

1960 1961 1962 1963

USA	25,6	23,5	24,9	25,4
ZR Nemčija	20,0	18,8	19,1	19,7
Vel. Britanija	15,6	15,1	16,8	15,2
Jugoslavija	7,3	6,9	6,6	5,4

Iz pregleda vidimo, da je udeležba jugoslovanskega hmelja na svetovnem trgu padla od 7,3 na 5,4 in da jugoslovanska proizvodnja hmelja ne ogroža ravnotežja na svetovnem trgu kot se tu in tam sliši.

Povečanje hmeljišč v svetu je tolikšno, da lahko že normalna ali nadpovprečna letina povzroči pri sedanjih potrošnji hmelja hiperprodukcijo. Zato smatramo, da je potrebno že večkrat proklamirane sklepe naše organizacije namreč, da v sedanji situaciji ne povečujejo površin pod hmeljišči ponovno potrditi. Vsi člani EHB se moramo obvezati, da bomo storili vse ukrepe, da se površine hmeljišč ne bodo dalje povečevale iznad povprečja zadnjih let.

Drugo vprašanje, ki ga želimo pojasniti pred tem forumom so obtožbe, ki jih zasledimo v nemških časopisih, da je bil kontingent jugoslovanskega izvoza v ZR Nemčijo prekoračen za 400 ton. Merodajni podatki mešane komisije nemških in jugoslovanskih uradnih krogov ugotovljeni na seji 18. 5. 1965 v Frankfurtu pa kažejo, da je bil kontingent prekoračen le za 55 ton, kar pa v sedanjih situaciji ni povzročilo motenj na nemškem trgu. Res je, da je bil izvoz jugoslovanskega hmelja v ZR Nemčijo nekoliko večji, vendar je ta količina predstavljala reeksport, ki pa po uradnem tolmačenju — kar je tudi logično — ne spada v kontingent 700 ton. Čeprav letos torej ni šlo za bistveno prekoračenje se za bodoče obvezujemo, da bomo podvzeli vse korake, da do podobne prekoračitve dogovorjenega kontingenta ne bo prišlo.

Prav tako želimo odgovoriti na očitke glede nizkih cen jugoslovanskega hmelja. V tej zvezi moramo pojasniti predvsem dve dejstvi:

1. Cene različnih provenienc hmelja se na svetovnem trgu formirajo po že ustaljenem vrstnem redu. V njem ima jugoslo-

(Nadaljevanje na 14. strani)

Žičnica z železnimi drogovi na veleposestvu »Barlhof« v ZR Nemčiji.

Strokovni pogovori in nasveti

ALI SO UKORENINJENCI POTREBNI?

Proizvodno leto 1965 je za nami. Kot vsako, je tudi to imelo svoje posebnosti. Vreme je bilo muhasto, deževno in hladno, pravega poletja je bilo malo. Tudi na hmelju se je to poznalo, saj se kar ni mogel pravilno in krepko razvijati. Rast je bila počasna, zemlja pa z vlago nasičena in hladna. Vremenske prilike niso bile primerne ne za rast in razvoj rastline, ne za pridelek. Hladna pomlad in poletje sta dala rastlinam z majhnim cvetnim nastavkom. Ker tudi v času zorenja vreme ni bilo ugodno, smo obirali lahek hmelj z manj lupulina, kot ga pridelamo v normalnih letinah.

Neugodno vreme ni prizadelo le pridelka, temveč marsikje tudi nasade. Zlasti na težji zemlji ali na zemlji s slabo propustnimi spodnjimi plastmi se je voda ob daljšem deževju dalj časa zadrževala, rastline so rumenele in hrale. Marsikje so popolnoma shirale. Skoda je v takih primerih še večja, ker so pogosto prizadeti nasadi, ki so v prejšnjih letih dajali rekordne pridelke in ki so bili izenačeni in krepki, letos pa smo v takih nasadih nabrali kot v slabem drugoletniku. Pojavila so se prazna mesta in povečalo se je število šibkih rastlin, kakršnih do sedaj v teh nasadih sploh nismo imeli.

KAKO ODPRAVITI POSLEDICE LETOŠNJIH NEUGODNIH VREMENSKIH RAZMER?

Prizadeti so nasadi na slabih tleh. Zemlja je težja ali pa so spodnje plasti slabo propustne. Zadrževanje vode jo je še zaprlo. Zato je v takih hmeljiščih obvezno jesensko podrahljavanje. Podrahljamo s Fergusonovim podrahljačem tako, da dvakrat prerijemo po sredini vsake medvrste. Podrahljavamo 40–50 cm globoko. Da dosežemo to globino, moramo po potrebi priključek obtežiti. Ne podrahljavajmo preblizu vrste, da ne poškodujemo štorov in glavnih korenin! Ne vozimo s traktorjem po sadežih, ker poškodujemo šore! S podrahljavanjem privzdignemo stisnjene plasti in tako omogočimo, da se bo odvisna voda pretakala skozi talni profil in se ne bo predolgo zadrževala na površini in v območju korenin.

Po prerahljanju bomo hmeljišče temeljito obdelali z dvobrazdnim plugom. Temeljna obdelava naj bo res temeljna in temeljita in opravljena pravočasno pred zimo.

Jeseni bomo na odoranem hmeljišču ugotovili prazna mesta in slabe ter oprhile šore. Shirane šore bomo izkopali in na prazna mesta posadili nove rastline. Spomladi bomo hmeljišča odkopali in pravočasno obrezali.

KAJ BOMO SADILI NA PRAZNA MESTA V STARIH NASADIH: UKORENINJENCE ALI SADIKE?

Čeprav je odgovor na osnovi izkušenj hmeljarjev zelo jasen, ga v praksi ne izvajamo dosledno. Vedno svetujemo, da je treba prazna mesta v starih nasadih posajati le z ukoreninjenci. Tudi ko o tem govorimo, ni nikogar, ki se z našim mnenjem ne bi strinjal, saj imajo proizvajalci o tem že lastne izkušnje. Vendar ko je treba dosajati prazna mesta, ki jih v naših hmeljiščih iz raznih vzrokov ni malo, se vedno znova najdemo brez ukoreninjenec in se lotimo dosajanja s sadikami, čeprav vemo, da tako ne dosežemo izenačenosti in krepkega nasada. Da bi si zagotovili uspeh, sadimo po dve sadiki na eno sadilno mesto, čeprav vemo, da tudi dve sadiki ne moreta nadomestiti krepkega ukoreninjenca. V najboljšem primeru ostane srednje razvita rastlina, ki se ne more temeljito ukoreniniti in po nekaj letih shira, v kolikor je že v letu saditve v naslednjem letu pri obdelavi neusmiljeno ne uničimo. Vsako leto se že v jeseni, še bolj pa spomladi, hmeljarji srečujejo z istim problemom — dosajanjem praznih mest v starih nasadih. Prazna mesta nam zmanjšujejo rentabilnost hmeljarske proizvodnje, saj so vsi stroški razen spravila isti, le pridelka nimamo.

Zlasti po takem letu, kot je bilo letošnje, bi morala imeti hmeljarska posestva na razpolago ukoreninjenec, s katerimi bi posadili prazna mesta in nadomestili shirane rastline. Vendar ukoreninjenec ni kljub neprestanemu svetovanju in redka so posestva, ki jih sploh goje. Lahko bi jih prešteli na prste ene roke. Upajmo, da nas bodo grenke letošnje izkušnje nekaj naučile za prihodnje načrtno hmeljarjenje. Že pred leti smo uvajali načrtno gojenje ukoreninjenec in

izdelali načrt za ceneno proizvodnjo. Vendar je na žalost proizvodnja ukoreninjenec ostala vedno postržek. Da zadostijo dogovoru in planom, so hmeljarska posestva posadila sadike v ukorenišča, nadaljnja oskrba pa je bila slaba. Matičnjaki niso bili napeljani, niti okopani, plevel je prerastel nasad tako, da je izgledal kot zapuščena njiva. Poznejša oskrba takega nasada, ki je terjala veliko dela, ni pomagala, saj je bila zamujena. Na kraju leta smo največkrat ugotavljali, da je boljša dobra sadika kot slab ukoreninjenec in da se ne izplača ukoreninjenec pridelovati. No, ob tem kritičnem prikazu naše prakse ne smemo pozabiti na redka hmeljarska posestva, ki so dokazala, da je mogoče pri nas pridelati krepke ukoreninjenec in da nam taki nasadi poleg ukoreninjenec dajo še toliko hmelja kot prvo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Konzerviranje strojev

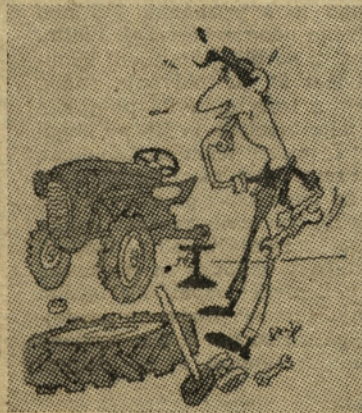
Življenska doba kmetijskega stroja je v veliki meri odvisna od pazljivosti pri delu, menjavi olja in rednega mazanja. Kljub temu, da posvečamo temu delu precejšnjo skrb, se nam v veliki meri izjalovi zaradi malomarnosti upravljalcev. Veliko škode nam povzroči tudi nepravilno shranjevanje strojev in priključkov izven sezone.

Motor pravilno konzerviramo tako, da odvijemo svečko in vlijemo skozi odprtino ca. 50 ccm enakega motornega olja. Pot smo ga uporabljali v motorju. Vsakih 14 dni dva do trikrat zavučemo motorno gred, da se olje razmaže na površini valja in stebel ventilov (pri 4-taktnem motorju).

Stroj sam (seveda dobro očiščen) rahlo naštiramo (obrizgamo z nafto). Pri tem moramo paziti, da ne naštiramo gum, ker nafta in olje gume razjedata. Gume morajo biti dvignjene od tal. V primeru, da je stroj na prostem oziroma je podvržen mrazu, vetru ali soncu, je treba gume rahlo namazati s sredstvom za konzerviranje gum («Antikor»). Razne svetle dele in dele, ki se med sabo drgnejo (npr. kosilnice, pluzne deske in podobne), premažemo z mešanico odpadnega olja in masti. Po svetu poznajo več načinov konzerviranja, vendar je ta najcenejši.

Najboljši način konzerviranja akumulatorja je postavljen v drugo vozilo oziroma stroj, tako da je neprestano v rabi. Akumulatorju namreč, čim je napolnjen s kislino, teče življenska doba, ki traja povprečno 2 do 3 leta, seveda ob pravilni rabi in negi. V kolikor z akumulatorjem opremljenega stroja ne rabimo, je najboljši način konzerviranja ta, da ga s stroja demontiramo in shranimo v toplem prostoru. Akumulator mora biti napolnjen, zato ga vsak mesec nekaj ur praznimo (z žarnico) in nato ponovno napolnimo. Danes je na obratih že toliko usmerjevalcev, da to z lahkoto storimo. Zelo je razširjeno mnenje, da je treba kislino iz

(Nadaljevanje na 14. strani)

Predpogoj za pravilno konzerviranje stroja je čistoča. Stroj mora biti temeljito očiščen. Pri motorjih z zračnim hlajenjem se morajo res temeljito očistiti rebra za hlajenje valja, pri motorjih na hlajenje z vodo pa mora vsa voda izteči. Velikokrat se namreč zgodi, da se izpušna pipa zamaši, vsa voda ne izteče in spomladi ugotavljamo, da je zaradi zmrzali počil valj. Pri motorjih z vodno črpalko moramo paziti, da po izpustu vode motor še nekajkrat obrnemo, da vodna črpalka izmeče vodo, ki je v njej.

Ali so nam ukoreninjenci potrebni?

(Nadaljevanje s 7. strani)

letnik (obrat Vrbje, obrat Prebold, KZ Sevnica in morda še katero). Praktično pa danes v Sloveniji ni hmeljarskega obrata, kjer bi bilo pridelovanje ukoreninjenecv stalna praksa, kjer bi vsako leto ob rezu hmelja narezali sadike in jih posadili in si tako vzgojili ukoreninjenecv za posajanje praznih mest v starih nasadih v naslednjem letu. Izgovori in opravičila so različni: da se ne izplača, da je to drobna proizvodnja; s katero se hmeljarski obrati ne morejo ukvarjati, da je pomanjkanje delovne sile, in še in še. Res pa je, da če nam kakšna stvar ne diši, se je znamo otresti. Vendar s temi izgovori le sami sebi škodujemo.

Zamislimo se torej ob današnjem stanju naših hmeljišč in se potrudimo, da bomo izpolnili sklep, ki smo si ga postavili na seminarju hmeljarskih strokovnjakov spomladi 1964: »Vsako hmeljarsko posestvo bo letno ukoreninilo 10% od skupnega števila rastlin.« Če ima npr. posestvo 10 ha hmeljišč v razdalji 2×2 m, mora ukoreniniti letno 2500 sadik. V večjih hmeljarskih organizacijah, kot so kmetijski kombinati, bi naj določili en obrat za proizvodnjo ukoreninjenecv. Ta bi jih lahko prodajal ostalim obratom, ki bi se morali vezati na to proizvodnjo in se že spomladi obvezali za odkup določenega števila ukoreninjenecv. Ta način proizvodnje ukoreninjenecv bi bil zlasti primeren za KK Zalec, ki bi lahko en svoj obrat specializiral v to smer. Za to bi bil primeren nehmeljarski obrat, lahko pa bi bil to tudi hmeljarski obrat, vendar bi morala biti proizvodnja ukoreninjenecv strokovno in organizacijsko ločena od ostale hmeljarske proizvodnje. Da je za to potrebno organizirati poseben obrat, govorijo naslednji razlogi:

1. Velika in neprestana potreba po ukoreninjenecih za dosajanje starih nasadov in napravo novih.
2. Pri prometu s sadilnim materialom bi bilo tako možno dosledno izvajati stalno in kontrolno priznavalno službo, kar danes zaradi razdrobljenosti priznanih hmeljišč ni mogoče.
3. Specializiran obrat bi zagotovil ostalim obratom kvaliteten sadilni material.
4. Preko takega obrata bi v prakso hitro prodrli že pridobljeni kloni savinjskega goldinga, katerim zaradi težav pri razmnoževanju grozi, da se bodo pomešali z ostalimi rastlinami. Preko take razmnoževalne postaje bi lahko tudi Inštitut za hmeljarstvo hitreje nudil praksi nove sorte.

KAJ PA SADILNI MATERIAL ZA NOVE NASADE?

Sajenje novih nasadov je dovoljeno le s priznanim sadilnim materialom, ki je sortno čist in zdravstveno neoporečen. Tak sadilni material mora biti pridobljen iz nasadov, ki so bili prijavljeni komisiji za potrjevanje, pregledani in potrjeni za pridobivanje sadik. Kljub temu, da je ta komisija v preteklih letih opravila pionirsko delo, saj je pregledala letno od 150—250 ha hmeljišč in jih po negativni odbiri priznala za pridobivanje sadik, praksa temu strokovnemu delu ne daje priznanja, kot bi ga organizirana hmeljarska proizvodnja za svojo stabilnost potrebovala. Precej so temu krivi objektivni razlogi. V preteklih letih smo na hmeljarskih posestvih zasadili velike površine — komplekse v sorazmerno kratkem času in ob neugodnih pogojih dela (pomanjkanje materiala, sredstev, delovne in strokovne sile itd.). Tedaj smo delali pri sajenju tudi precej napak. Ne mislim le na zamujanje optimalnih rokov sajenja, temveč predvsem na dejstvo, da nismo sadili priznanega sadilnega materiala. S tem moramo prenehati! Saditi moramo le priznan sadilni material, ki bo čimprej sposoben dati polnorođen nasad.

Tu se pa zopet srečamo z vprašanjem:

ALI SADIKE ALI UKORENINJENCI?

Iz večletne prakse vemo, da z dobrimi ukoreninjenecih že prvo leto dobimo enak pridelek kot v slabem drugoletniku s sadikami. Torej se bomo brez pomislekov odločili za sajenje novih nasadov z ukoreninjenecih. Seveda pa morajo biti ukoreninjenecih kvalitetni in priznani. Ukoreninjenecih imajo pri saditvi novih nasadov pred sadikami naslednje prednosti:

1. že prvo leto dajo pridelek;
2. bolje izkoristijo žično oporo, ki je ne kaže pustiti eno leto prazne;
3. nismo vezani na čas sajenja, saj lahko sadimo neodvisno od časa rezi (ko običajno pridobivamo sadike);
4. dobimo izenačen in krepek nasad in
5. imamo manj praznih mest.

Če bi organizirali obrat za vzgojo sadilnega materiala, bi ta proizvajal tudi ukoreninjenecv za nove nasade, kar bi v marsičem pocenilo proizvodnjo in dvignilo povprečni hektarski pridelek. Izognili

bi se kompleksom prvoletnih hmeljišč, s katerih oberemo 100 kg hmelja ali pa tudi nič na hektar. Še hujše so posledice v naslednjih letih. Nasad je neizenačen in te neizenačenosti ne moremo odpraviti še več let. Za to je treba mnogo časa, truda in denarja. Zato ne prehittevajmo, ko napravljamo nove nasade! Sadimo jih pravočasno in z najboljšim sadilnim materialom! Če hočemo imeti krepak, polnorođen nasad z rekordnim pridelkom, moramo misliti na to že ob saditvi in pri oskrbi prvoletnika, ki naj bo deležen enake skrbi kot polnorođen nasad.

Že sedaj razmislimo, kako bomo proizvajali ukoreninjenecv v prihodnjem letu, da ne bomo ob letu zopet povpraševali za njimi, istočasno pa ugotavljali, da jih kljub potrebi ne pridelujemo!

Ing. Tone Wagner

KLETARIMO DOBRO, DA BOMO IMELI DOBRO VINO

V moštu se nahaja mnogo različnih drobnoživk, plemenitih in divjih kvasnic, plesni, bakterij itd. Vse hočejo živeti v moštu oziroma v vinu; med njimi se začneja divja borba za oblast in obstanek. Nekatere v tej borbi prej podležejo, druge kasneje. Kletar more koristnim in plemenitim kvasnicam zelo pomagati, če mošt žvepla; plemenite kvas-

takoj vreti, ampak se bo najprej izčistil; vsa nesnaga pade na dno sode. Mošt nato pretočimo, ločimo od nesnage, v drug sod. V nekaj dneh bo začel sam od sebe vreti, če pa ne, mu dodamo čiste kvasnice, ki so navajene na večje količine žvepla oziroma žveplovega dvokisa.

Mnogi se ogibljejo žveplanja mošta, ker se boje žveplanih vin; ne vedo pa, da moramo ravno zaradi tega žveplati mošt, če hočemo, da ne bomo imeli preveč žveplanega in pokvarjenega vina. Pri vrenju se žveplo skoraj popolnoma izgubi, vino pa postane stanovitno in brez napak.

Zelo važno je, da poteka vrenje pravilno. Zdrav in čist sod napolnimo do devet desetih z vinskim moštom, ki naj ima največ okoli 15—20° C, najbolje 10—15° C. Previsoka temperatura ni najboljša za pravilni potek vrenja; zaželeno je počasno in enakomerno vrenje. Sladkor naj povre čim bolj. Na sod postavimo kipelno veho, da zaščitimo mošt v sodu pred zunanjimi vplivi. S tem, kako hitro izhaja iz sode ogljikov dvokis, lahko hkrati približno ugotovimo, kako močno poteka vrenje. Vrenja ne smemo umetno zaustavljati, da bi tako dobili še sladka vina; taka vina navadno niso harmonična, so nepravilno sladka, imajo še divjo kislino in redno preveč žvepla.

Ko je vrenje končano, sod nalijemo do vrha. To storimo takoj, ko je glavno vrenje končano, vsekakor pa predno popolnoma preneha izhajati ogljikov dvokis iz sode. Prazen prostor-zrak v nepolnem sodu škoduje kakovosti vina. Vino pod vplivom zraka-kisika spremeniti barvo, začne rjaveti, pri slabih vinih pa bi se mogel kasneje pojaviti kan itd.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Klip-klap, klip-klap — klop, klopotci so za lefos odklopotali — trgategv je končana

nice so namreč bolj odporne proti žveplu, divje kvasnice in bakterije pa mnogo manj, zato poginejo ali pa se več ali manj omrtvičijo in se ne morejo razmnoževati. Zato je potrebno, da vsak vinski mošt več ali manj žveplamo; mošt iz zdravega grozdja žveplamo srednje močno z 10 do 20 gramov kalijevega metabisulfit na hektoliter (hl), mošt iz gnilega grozdja pa z 20 do 30 in več gramov. Temu pravimo, da mošt razsluzimo. To je predvsem važno, kadar imamo mošt iz gnilega in umazanega grozdja. S tako močnim žveplanjem mošt ne bo začel

Za boljše uspehe v svinjereji

Pasemski sestav prašičev na našem področju je zelo raznolik. Čistopasemskih plemenskih svinj je malo, razni križanci pa so nesigurni v podedovanih proizvodnih lastnostih, ker je njihovo potomstvo neizenačeno.

Smotno popravljanje dednih lastnosti se zaenkrat vrši le s čistopasemskimi plemenjaki, ki izvirajo iz kontroliranih gnezd rodovniških svinj. Zadnji dve leti so bili vsi plemenjaki na plemenilnih točkah zamenjani s plemenjaki bele plemenite pasme. Ta pasma se je pokazala zelo primerna za široko kmečko rejo zaradi dobrega izkoriščanja voluminozne krme in odpornosti. Bela plemenita pasma daje sicer dobre rezultate križanja, vendar so rezultati vzreje v čisti krvi neprimerno boljši in sigurnejši.

Plemenke bele plemenite pasme dajejo povprečno 10,9 rojenih in 9,5 odrejenih pujskov v gnezdu. Gnezdo tehta 28. dan po rojstvu približno 70 kg. Pitanci priraščajo dnevno 0,5 do 0,55 kg do teže 110 kg. To težo lahko dosežejo v starosti 7 mesecev. Izplen pri pitancu teže 110 kg znaša do 81 odstotkov žive teže. To je mesnata pasma prašičev, ki daje zelo kvalitetno svežo svinjino. Pri pitanju na višje teže dobimo precej masti. Plemenske svinje v plemenski kondiciji tehtajo 200 do 250 kg, izločene plemenske svinje pa lahko spitamo na težo do 400 kg.

Selekcijsko delo pri tej pasmi je usmerjeno v glavnem na povečanje dolžine telesa, še večjo širino v prednjem delu trupa in boljše razvite šunke. Utrjuje se sposobnost te pasme za dobro izkoriščanje svežih in suhih deteljin, korenovk in krompirja. Z ugotovitvijo te sposobnosti se bo poraba krmilne moke žitaric zmanjšala na minimum.

Plemenski naraščaj te pasme smo nabavili v Pomurju, od koder še sedaj dobivamo nove linije, da preprečimo parjenje v sorodstvu. Rejski centri v Pomurju so kupili več merjascev nesorodnih linij v Avstriji.

Na našem področju se bavi z vzrejo plemenskega naraščaja bele plemenite pasme Kmetijski kombinat Zalec — obrat Vransko, Kmetijska zadruga Mozirje v Bočni ter Kmetijski kombinat Šentjur na farmi v Šentjurju. Za osvežitev krvi in vzrejo plemenskega naraščaja na Vranskem in Bočni sta bila nabavljena dva plemenjaka v Avstriji. V mesecu novembru bo potekel 6-tedenski rok karantene in bosta oba takoj postavljena na plemenilni točki. Potomci teh plemenjakov se bodo razporejali izven območja KK Zalec in KZ Mozirje, da bodo zamenjali stare plemenja-

ke, ki so plemenili do sedaj. Tako se bomo izognili parjenju v sorodstvu, ki je gospodarsko zelo škodljivo. Poleg tega bomo še merjaške stare pet mesecev in težke najmanj 50 kg prodajali v Pomurje, kjer nimajo teh merjaševskih linij. Od tam pa bomo pozneje dobivali potomce njihovih na novo uvoženih plemenjakov, ki niso v sorodstvu s linijami na našem področju.

Kmetijski zavod Celje vodi evidenco o sorodstvenih linijah na svojem področju in usmerja pravilno razporeditev pri prodaji plemenjakov in plemenk kmetijskim proizvajalcem. Prodaja plemenk kmetom-kooperantom je organizirana tako, da lahko vsak kooperant naroči potrebno število plemenskih svinj na svojih

proizvodnih okoliših — obratih KK Zalec. Tako bo zagotovljena razporeditev plemenske črede svinj, ki ne bodo niti v daljnem sorodstvu s plemenjaki na plemenilnih točkah.

Z nabavo čistopasemskih plemenjakov in plemenk ter s selekcijskim in reprodukcijskim delom želi strokovna služba popraviti pasemsko strukturo in dedne proizvodne lastnosti celotnega staleža prašičev. S pomočjo kvalitetnejše črede prašičev bo proizvodnja svinjine rentabilnejša. Zato priporočamo vsem rejcem, da se oskrbijo s kvalitetnim čistopasemskim plemenskim naraščajem.

Tone Horvat
dipl. ing. agr.

Kmetijski zavod Celje

KLETARIMO DOBRO

DA BOMO IMELI DOBRO VINO

(Nadaljevanje z 8. strani)

Ko se je vino že prilično izčistilo, ga pretočimo, da odstranimo od vina droži in drugo organsko nesnago, ki je na dnu soda. Če bi namreč pustili predolgo časa vino na drožeh, bi se te začele razkrajati, razvili bi se neprijetni vonji, ki bi kvarili vino. Slabo kislina vina pretakamo prej, že v novembru ali decembru, ze-

so bili dalj časa prazni in večkrat žveplani, dobro operemo, da odstranimo staro žveplo. Ko se sod osuši, ga žveplamo s pol do ene žveplove treščice na hl in nato v tak sod pretakamo vino.

Pri žveplanju moramo paziti, da ne bi kapljalo neizgorelo žveplo na dno soda, kar bi zelo kvarno vplivalo na vino. V ta namen nam rabi podstavek, kamor ujamemo neizgorelo žveplo. Zdrava in čista vina pretakamo brez zraka, mokra vina z raznimi neprijetnimi vonji pa pretakamo z močnim zračenjem. Vina, ki nagibajo k porjavitvi, moramo prej popraviti z močnejšim žveplanjem (10—15 gramov kalijevega metabisulfitna na hl) in šele nato pretočimo. Sluzava vina pretakamo z močnim zračenjem in skozi razpršilnik, metlico ali rešeto.

Drugo pretakanje opravimo v zgodnji pomladi. Sode — oziroma vino — žveplamo le s četrt do ene polovice žveplove treščice, če so namreč vina zdrava. Po takem postopku se nam ni treba bati, da bomo imeli prežveplana ali pa pokvarjena vina.

Dobro vino potrebuje časa. Zoreti mora na trti in v kleti. Tega temeljnega načela ne more povsem spremeniti niti moderna kletarska tehnika, ki želi izgraditi vino v najkrajšem času.

Polne kakovosti vina ne bomo dosegli, če bomo vsa leta in za vse vrste vina uporabljali enako kletarsko tehniko.

Vino je dopolnilna hrana in nasladi, zato mora biti prijetno in koristno, uživanje vina pa pravi užitek.

Vino je najlepše ogledalo vinogradnika in kletarja.

Most obeta močno in dobro vino.

lo kislina vina pa čim pozneje, v januarju ali v februarju, vsekakor pa pred pomladjo, ko obstaja nevarnost, da bi se zaradi povišane toplote začele droži dvigati v sodu in razkrajati.

Predno začnemo pretakati, klet dobro očistimo, prezračimo in nekoliko zažveplamo, da uničimo razne škodljive drobnorazsejke. Vinsko posodo moramo za pretakanje skrbno pripraviti. Sode, ki

BELA MEDENA DETELJA

Bela medena detelja (*Melilotus alba*) je pri nas manj znana rastlina. Samorasno jo najdemo le na vlažnejših travnikih.

Je srednje zgodnja pomladanska poljščina — koševina, ki kot meliorativka izboljšuje strukturo tal, zemljo ugoti in jo napravi rodovitnejšo. Ob cvetenju obilno medi, privabi številne čebele, za prehrano živine pa je odlična krmna, posebno silirana in je primerna tudi za podor.

Bela medena detelja je dvoletna rastlina. Odlikuje se z zelo močnim koreninskim sistemom. Nad zemljo pozone razvejano steblo, ki je v mladosti nežno, sčasoma pa oleseni. Listi so triperesni, jajčaste oblike in na robu nazobčani. Cveti v grozdih od spodaj navzgor. Cvet je bel.

Glede tal in podnebja ni zahtevna. Dobro prenaša sušo, vlažna tla pa ji prijajo. Uspeva na lažjih prodnatih, kakor tudi na težjih tleh. V prvem letu da eno košnjo, v drugem pa več.

Sejemo jo koncem marca ali v začetku aprila (odvisno od vremenskih in talnih prilik) za jarnimi, zemljo pa globoko preorjemo že v jeseni. Potrebna količina semen za setev je 20—25 kg/ha, globina setve pa 2—3 cm. Zraste do 2,5 m visoko, posamezne rastline pa še višje in tedaj močno oleseni.

Glede gnojenja velja zanj podobno kot za lucerno. Je zelo hvaležna za gnojenje s fosfornimi gnojili in manj zahtevna za kalijeve gnojila.

Ker vzkali in se vraste tudi v manj ugodnih pogojih, bi jo v hmeljarstvu kot meliorativko lahko sejali v premoru po krčenju starih nasadov in zasaditvi novih, in to predvsem na tleh, kjer bi bila setev lucerne zelo tvegana. Lucerna je glede tal mnogo zahtevnejša, uspeva sicer tudi na lažjih prodnatih tleh, saj ji to omogočajo njene močne korenine, a le če vzkali in se vraste. Zato setev te, posebno v sušnih letih, kaj rada spodleti.

Setev bele medene detelje bi torej na lahkih prodnatih ali težjih vlažnejših tleh imela prednost pred lucerno prav zaradi njene skromnosti glede tal.

Če želimo, da bi se rodnost zemlje po izoranem hmelju, na kateri stoji še žičnica, čimprej popravila in da bi bil ta potreben presledek res čim krajši, se moramo potruditi in za ta čas izbrati takšno predhodnico, ki bo zemljo za nov nasad čim prej zanesljivo ugodila.

Poskusite z belo medeno deteljo!

M. V.

Janjo Petriček, dipl. ing. kemije

Dovlaževanje hmelja po hitrem postopku

S povečanjem sušilnih kapacitet nastopa tudi istočasno vprašanje povečanja deponijskih prostorov za odvolgnjenje posušenega hmelja. To vprašanje je zlasti aktualno pri tipskih sušilnicah, kjer je potrebno dograditi deponijske prostore posebno v suhi jeseni. V tem primeru lahko mine nekaj tednov, predno je hmelj goden za basanje v vreče.

Poizkusi umetnega odvolgnjenja hmelja segajo 5 let nazaj. Na podlagi dosedanjih izkušenj smo letos postavili v Arji vasi stroj za dovlaževanje suhega hmelja na tekočem traku. Bistvo te naprave je v tem, da proizvaja ustrezne količine z vlago nasičenega zraka do 100 % rel. vlage, ki prehaja iz zaprtega sistema skozi sloj posušenega hmelja. Važno je pri tem dejstvo, da hmelj ne pride v dotik z vodnimi kapljicami, ki bi orosile površino hmeljskega storžka, pri čemer bi obstajala seveda nevarnost okvare hmelja tekom deponiranja v vrečah. — Z vodnimi hlapi nasičen zrak enakomerno oddaja vlago suhemu hmelju, ki se pomika na tekočem traku do izsipne odprtine. Ta tekoči trak je vgrajen v ohišje in se pomika proti izstopu z brzino 30 cm/min. Pod tekočim trakom je montiran vlažilni cevovod, ki ima na zgornji strani 7 anemostatov za enakomerno razpršitev zraka in ustvarja pod slojem hmelja določen nadpritisk. Na sprednjem koncu vlažilnega cevovoda je priključena komora z razpršilno napravo. Propelerni ventilator, ki je postavljen pred razpršilno napravo, dovaja potrebne količine zraka. Na to razpršilno komoro je postavljena mešalna komora, ki povezuje oba sesalna cevovoda za povratni vlažen trak. Ta dva cevovoda sta montirana na zunanjem ohišju in služita za vlek vlažnega zraka skozi hmelj. Mešalna komora je opremljena z loputo, s pomočjo katere se da regulirati količina pretočnega zraka skozi sloj hmelja, druga loputa pa služi za izenačevanje pritiska na izstopni odprtini. Propelerni ventilator sesa zrak iz obeh sesalnih cevovodov skozi mešalno komoro, od tu ga potiska skozi razpršilno komoro, kjer se navlaži. Ovlažen zrak piha skozi vlažilni cevovod in se razdeli preko anemostatov po sloju hmelja z brzino 0,3 m/sek. Humidistat, ki je montiran na zunanji strani komore, avtomatsko uravnava in vzdržuje vlago v komori na poljubno željeni višini. Pri dovlaževanju je nihala relativna vlaga pod hmeljem v napravi v mejah 90—93 %.

Dela in opazovanja na napravi za dovlaževanje hmelja so trajala od 21. VIII. do 2. IX. 1965. Zmogljivost dovlažilca pri kontinuiranem pogonu in pri konstantni brzini je bila 250 kg dovlaženega hmelja na 1 uro. Količine posušenega hmelja na obeh tračnih sušilnicah skupaj so znašale ca. 220 kg v povprečju. Povprečna vlaga posušenega hmelja iz obeh tračnih sušilnic je bila 6,8 %.

Neposredno po izsipu iz tračne sušilnice v koše se je hmelj transportiral k napravi za dovlaževanje. Če ni bilo zastojev, je dala vsaka tračna sušilnica povprečno 14 košev po 9,5 kg posušenega hmelja, tj. ca. 130 kg na uro. — Masa posušenega hmelja iz obeh sušilnic je znašala na 1 uro v povprečju 210 kg.

Čas za transport košev s suhim hmeljem od sušilnice do vsipa v dovlaževalno napravo je znašal v povprečju 20—25 min., pri čemer so bili zaposleni 3 delavci. Dasiiravno je bil hmelj praktično že ohlajen pri izstopu iz tračne sušilnice, je ta dodatni čas s prevozom, zlasti v nočnih in jutranjih urah pozitivno vplival na čim boljše ohlajitev.

Posušen in ohlajen hmelj smo sproti vsipali v vsipni lijak napravo za dovlaževanje. Za čim točnejšo kontrolo poteka dovlaževanja smo v prvih treh dneh določevali vlago v posušenem hmelju takoj po izstopu iz tračne sušilnice in pa takoj po dovlaževanju — po izstopu iz dovlaževalne naprave. Istočasno smo vzeli vzorce iz različnih višin 60 cm nasipnega sloja, in sicer za vsakih 20 cm globine.

Vlago v komori smo držali s pomočjo kontaktnega higrometra na precej konstantni višini. Nihala je med 85 in 98 % relativne vlage. V teh mejah je vlaga konstantno nihala, relejno stikalo (relais) pa je v navedenem območju vkapljal in izklapljal v razdobju 2—3 minute. Višina nasipa v komori je bila 60 cm.

Čas trajanja od vstopa suhega hmelja v napravo pa do izsipa je bil 1 uro.

Vzorce smo jemali vsako uro pred in po dovlaženju, vlago pa smo določevali na vlagomerih z infrardečimi žarki v HMEZAD-u.

Poleg tega smo za primerjavo barve in kvalitete deponirali 5 bal umetno odvolgnjenega in 5 bal naravno odvolgnjenega hmelja do marca 1966. Tekom tega časa bomo vsak mesec vzeli po 1 vzorec v analizo in organoleptično oceno.

S poskusi dovlaževanja smo pričeli 21. VIII. Kontrola o vsebini vlage v dovlaženem in pobasanim hmelju je bila izvršena z manjšimi presledki vsako uro do vključno 29. VIII.

Potek dovlaževanja bomo opisali tabelarično.

Višina nasipa je bila 60 cm. Hitrost zraka skozi plast je znašala 0,3 m/sek, zato je imel spodnji sloj večjo vlago kot zgornji ali srednji. Za vsak sloj smo določili vlago posebej, kakor tudi potem, ko so

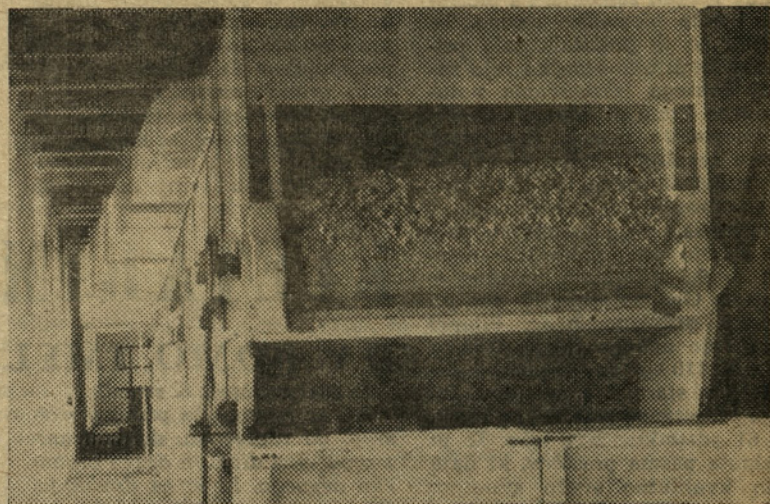
se sloji pomešali pri izsipu iz naprave za dovlaževanje v koše in pri izsipu iz košev na kup pred basanjem v vreče.

Povprečna vlaga posušenega hmelja neposredno po izstopu iz tračne sušilnice je znašala 6,8 % (najmanj 4,1 % in največ 9,4 %). Spodnji del v višini 20 cm nasipnega sloja je imel po dovlaženju 11,4 %, srednji 9,9 % in zgornji 6,8 %. Vzorci so bili vzeti pred izstopom iz dovlaževalne naprave.

Vlaga iz kupa po pomešanju vseh treh slojev je znašala 9,8 %.

Ker sta bili obe tračni sušilnici ves čas obratovanja v poskusnem stadiju, je prihajal hmelj z različnimi vlagami v napravo za dovlaževanje.

Začetna vlaga pred dovlaževanjem je nihala med 4—8,5 %.

Naprava za dovlaževanje hmelja v Arji vasi

Kakšna je bila količina sprejete vlage v suhem hmelju tekom dovlaževanja, vidimo iz naslednje tabele:

Vlaga v hmelju pred dovlaževanjem X_z	Vlaga v hmelju po dovlaževanju X_x	Povprečna razlika med začetno in končno vlago
4—5 %	9—10,3 %	5,1 %
5—6 %	9,4—11,7 %	5,0 %
6—7 %	7,7—11,6 %	3,3 %
7—8 %	9,8—13,1 %	2,3 %

Iz navedenega je razvidno, da so količine absorbirane vlage v hmelju tekom dovlaževanja v napravi odvisne od začetne vlage po sušenju. Čim nižja je vlaga suhega hmelja, tem večja je količina absorbirane vlage. Pri začetni vlagi hmelja med 4—6 % je prirastek na vlago tekom 1 ure dovlaževanja ca. 5 %, pri začetni vlagi 6—7 % je prirastek 3,3 %, pri začetni vlagi 7—8 % pa 2,3 %.

Med pomikanjem skozi dovlaževalno napravo absorbira hmelj v eni uri tisto količino vodnih hlapov, ki so potrebni, da doseže kondicionirano vlago 11 oz. 12 % pri temperaturah zunanjega zraka 18—20 °C in rel. vlagi 65—72 %. Konstrukcija je izvedena tako, da lahko doziramo manjkajočo vlago za vsako stopnjo osušenosti.

Naslednja tabela daje kratko orientacijo, kakšne so potrebe po deponijskih prostorih pri povprečnem hektarskem donosu 1400 kg/ha in pri nasipnih višinah posušenega hmelja 150 in 180 cm.

Površina v ha:	Potreben depon. prostor v m ² pri nasipu:	
	150 cm:	180 cm:
10 ha	424 m ²	250 m ²
20 ha	848 m ²	700 m ²
30 ha	1273 m ²	1050 m ²
40 ha	1696 m ²	1400 m ²
50 ha	2121 m ²	1750 m ²
60 ha	2545 m ²	2200 m ²
70 ha	2969 m ²	2400 m ²
80 ha	3393 m ²	2800 m ²

(Nadaljevanje na 11. strani)

Dovlaževanje hmelja

(Nadaljevanje z 10. strani)

Navedene površine deponijskih prostorov so navedene za čas, ko prevladuje suho vreme in ima hmelj po sušenju manj kot 6 % vlage in ga ni mogoče spraviti v vreče.

Opisana naprava za dovlaževanje ima zmogljivost 7200 kg kondicioniranega in pobasane hmelja v 24 urah, kar odgovarja površini ca. 4 ha hmeljišča.

Z opisano napravo za dovlaževanje na tekočem traku je možno kontinuirano dovlaževanje posušenega hmelja na 10–12 % vlage in ga tudi kontinuirano tlačiti v vreče.

Kontrolne mesečne analize so v letu 1964 pokazale, da je na ta način dovlaževan hmelj še po 8 mesecih deponije obdržal normalen kemični sestav.

TEHNIČNI PODATKI NAPRAVE ZA DOVLAŽEVANJE

KAPACITETA	: 300 kg/h
ČAS DOVLAŽEVANJA	: 1 h
PORABA ENERGIJE	: 8 KW/h

DIMENZIJE

DOLŽINA NAPRAVE ca.	: 22 m
ŠIRINA NAPRAVE ca.	: 3,5 m
VIŠINA NAPRAVE ca.	: 2,5 m

Boris ing. Skalin

gnojišče, gnojnična jama in okolica

Ze enkrat prej smo ugotovili, da je hlev stično mesto različnih transportov in različnih del. Prav to je eden od važnih činiteljev, ki vplivajo na kompletno higieno hleva. To je higieno tal v hlevu, zraka, sten in nasploh vsega. Če je le mogoče, si uredimo hlev tako, da z ene strani dovažamo kr-

ramo na gnojišče. To je največkrat na senčni strani hleva. Gnojišče je važen del dvorišča in mu zato tudi dajmo, kar mu gre! Ker govorimo o hlevu za krave molznice, pogledimo gnojišče najprej s te strani.

Gnojišče ne sme biti vir nes-

Zidano gnojišče z gnojnično jamo

mo, z druge pa odvažamo gnoj. Po čisti strani odvažamo tudi mleko. Tako lahko govorimo o čisti in umazani strani hleva oziroma dvorišča.

Vse odpadke v hlevu (ostanki krme, gnoj itd.) običajno zbi-

nage, ki je največji sovražnik kvalitetnega mleka. Gnojišče je slika gospodarja. Smatrajmo gnojišče kot skladišče gnoja! Pri dobrem gospodarju pa skladišča niso razmetana.

Važno je, da mesto, ki smo ga

Vremenske prilike, rast in razvoj hmelja v letu 1965

Zima je bila srednje mrzla in suha. Sneg je zapadel v decembru in nato vse do začetka marca nismo imeli izdatnih snežnih padavin. Pozimi temperatura ni bistveno nihala, snežna odeja se je obdržala skoraj skozi celo zimo. V vegetaciji je bilo vreme hladno in deževno. Povprečna temperatura v obdobju april–avgust je bila za 0,4 °C nižja od 10-letnega povprečja, a v tem času smo dobili za 204,1 mm padavin več, kot znaša 10-letno povprečje. Medtem ko je bila temp. v nekaterih dekadah izrazito nizka, a se je v drugih povzpela preko 10-letnega povprečja, je bilo vlage vedno dovolj, v nekaterih dekadah (zaradi nizke temperature)

celo preveč. V času vegetacije smo imeli 36 % več padavin kot v 10-letnem povprečju. Obilica padavin se je negativno odrazila na razvoj in rasti in končno tudi na pridelku starejših hmeljišč in hmeljišč na težji in manj propustni zemlji.

April se je začel s toplim in suhim vremenom. Prva dekada je bila zelo topla in suha, kar je obetalo pravočasno izvršitev spomladanskih del. Hmeljna rastlina pred aprilom ni odganjala, kar je kazalo, da tudi z rezjo ni hiteti. Vendar je že v drugi dekadi aprila nastopilo hladnejše in deževno vreme, ki je doseglo vse značilnosti hladnega in deževnega aprila v tretji dekadi. Tretja dekada aprila je bila izredno hladna in mokra. Odklon od 10-letnega povprečja znaša –3,9 °C, a padavin je bilo 109,6 mm napram 24,7 mm v 10-letnem povprečju. Kljub lepemu vremenu v začetku aprila je bil april hladen in predvsem deževen. Posledica slabega vremena je bila počasno izvajanje spomladanskih del. Rez je bila na nekaterih hmeljarskih obratih zaradi slabega vremena opravljena z zakasnitvijo. Pozna rez, ki pa je v normalnih letih ne bi mogli smatrati za izrazito pozno, saj je bila opravljena do konca aprila, je negativno vplivala na rast in razvoj rastlin. Taka hmeljišča so dala nižji pridelok kot hmeljišča, ki so bila rezana v začetku aprila. Vendar ni na razvoj in rast rastlin vplival le čas rezi, temveč tudi vrsta tal in njihova propustnost ter starost hmeljišč.

Vreme v maju izrazito vpliva na potek vegetativne faze hmeljne rastline. Temperatura in padavine so bile slične 10-letnemu povprečju. Prva dekada je bila po temperaturi podpovprečna, a padavine so bile povprečne. Druga dekada je bila nadpovprečno topla, a povprečno vlažna. Za tretjo dekada pa je zopet značilna ohladitev in obilica padavin. Rast hmelja je bila v maju podpovprečna. V drugi dekadi maja je bila največja, a v tretji dekadi je hmelj skladno s hladnim vremenom počasneje priraščal.

Hladno vreme je bilo značilno tudi za prvo polovico junija. Junij je bil v prvi dekadi izredno hladen, imeli smo povprečno temperaturo 14,9 °C, kar je za 2,3 °C pod 10-letnim povprečjem. Tretja dekada junija je bila nadpovprečno topla, lahko rečemo vroča, saj so v tem času dosežene maksimalne temperature leta, a povprečna dekadna temperatura je za 4,5 °C nad 10-letnim povprečjem. V tej dekadi padavine niso

določili za gnojišče, utrdimo z betonsko ploščo, debelo okrog 15 cm. Seveda moramo pri izdelavi plošče misliti na zimo in zmrzal. Pri določanju velikosti gnojišča moramo najprej vedeti, koliko velikih živali bomo redili (GVŽ). Kadar vozimo gnoj z gnojišča na polje dvakrat letno, je dovolj 3 m² gnojišča za eno glavo velike živine (ena krava). Pri 3 m² in dvakratnem čiščenju na leto moramo gnoj nalagati 2,5 m visoko. Na en hektar obdelovalne zemlje računamo, da moramo imeti 2 do 2,4 m² gnojišča.

Nerazdružljivi spremljevalec gnojišča je gnojnična jama, kajti brez nje ni urejenega gnojišča. Pri gradnji gnojničnih jam moramo paziti na kvaliteto dela, da nam jama ne razpoka in da je dovolj velika. Če smo se odločili za štirikratno praznjenje na leto, zadostuje 1,5 m³ za eno veliko žival. Jama mora biti vedno po najkrajši poti po možnosti brez krivin neposredno povezana s hlevom. Prav tako mora biti povezana z gnojiščem, od koder se vedno odceja gnojnica. Jamo postavimo tam, od koder jo bomo kasneje najlažje praznili. Kdor lahko, naj izkoristi višinsko razliko tako, da bo jama praznil samotežno preko ventila, ki ga po volji odpira in zapira. Seveda, kdor te možnosti nima, mora uporabiti črpalko.

Z urejanjem gnojišča in jame smo posegli že v urejanje okolice hleva, kar je zelo važno. Lepo urejena okolica hleva zahteva sicer precej dela, vendar se to izplača in se povrne.

(nadaljevanje prihodnjic)

(Nadaljevanje na 12. strani)

VREMENSKE PRILIKE V L. 1965

(Nadaljevanje z 11. strani)

dosegle 10-letnega povprečja in je proti koncu meseca že grozila hmelju suša. Povprečna mesečna temperatura in mesečna vsota padavin sta bili blizu 10-letnemu povprečju. Rastlina je dosegla vrh opore, vendar se ni posebno okošatila.

Po vroči in sušni periodi v zadnji dekadi junija nastopi v prvi dekadi julija zopet hladno vreme z obilico padavin. V tej dekadi smo imeli za 124,2 mm padavin nad 10-letnim povprečjem (10-letno povprečje = 23,3 mm). Druga dekada julija je bila povprečno topla in suha. Suho in toplo vreme se je nadaljevalo še v tretji dekadi julija.

Julij je bil po temperaturi enak 10-letnemu povprečju, a po padavinah moker mesec. Vendar je večina padavin padla v prvi dekadi, medtem ko sta bili druga in tretja dekada s podpovprečno količino padavin. V hmeljiščih ni bilo opaziti znakov suše, saj so bile tedaj te pičle padavine dobro razporejene.

V avgustu je bila prva dekada nadpovprečno vlažna. Druga pa tudi tretja dekada avgusta sta bili hladni in suhi. Hladen avgust je zaviral zorenje hmelja, a suho vreme ni oviralo obiranja, ki se kljub počasnemu zorenju ni zakasnilo. Marsikje so obirali nezrel hmelj.

V letu 1965 so nastopili razvojni stadiji sorazmerno pozno.

Dnevni prirastki hmelja so majhni zaradi hladnega vremena v zadnji dekadi maja in prvi dekadi junija. Rastlina je pozno do-

segla vrh opore in se ni posebno okošatila. Značilna rastlina je bila ozko valjaste do blage piramidialne oblike. V večini hmeljišč je rastlina dosegla vrh žične opore in se je navila na nosilne žice, vendar ni tvorila značilnega koša. V večini primerov rastlina ni razvila spodnjih rodnih panog do višine 3 metrov, kar je posledica preobilne vlage in kladosporija. Cvetenje hmelja je nastopilo pozno (10. julija) in je dolgo trajalo. Posledica poznega cvetenja je bila nekje oprasitev z divjim hmeljem, ki ni bil povsod dosledno uničevan.

Tudi razvoj storžka po cvetenju je bil počasen. Pa tudi ko je bil storžek že izoblikovan je počasi zorel. Zrelost je nastopila šele okoli 20. avgusta. V poedinah hmeljiščih je hmelj različno hitro zorel, kar je bilo odvisno, kot smo opazili, največ od obilnosti cvetnega nastavka, oziroma števila storžkov na rastlini. Najhitreje so zorela hmeljišča, ki so bila poškodovana od toče, drugoletniki in zaradi pozne rezi ali vlažnih leg v vegetativni fazi slabo razvita hmeljišča. Precej počasneje so zorela bujna hmeljišča, ki tudi ob obiranju niso kazala znakov fiziološkega staranja spodnjih listov in tehnične zrelosti storžkov.

Vremenski pogoji v času vegetacije so oblikovali tip rastline s sorazmerno majhno težo in ozkim razmerjem med storžki in zeleno maso. Storžki so se razvili po celi rastlini enakomerno, a ne pretežno v vrhu kot je bil običaj v prejšnjih letih. Število storžkov

na rastlino je bilo manjše kot v letu 1964, ker pa so bili dobro vidni, ni rastlina dajala videza slabega pridelka, kar se je pokazalo šele ob obiranju.

V letu 1965 so se zaradi hladnega vremena in obilice padavin slabo izkazala hmeljišča na hlad-

nih, težjih in slabo propustnih zemljah.

Na takih hmeljiščih je bila zemlja dalj časa nasičena z vodo, kar je oviralo rast rastline in zmanjšalo pridelek, marsikje pa tudi uničilo hmeljišče.

Ing. Tone Wagner

Pokušnja krompirja

(Nadaljevanje s 4. strani)

Barvo ocenjujemo po barvi (bel, rumen, rožnat), tipe delimo v A, B, C in D tip. Kot končno pa damo splošno oceno s točkami od 1 do 10.

Primer točkovanja za razkuhanje: nerazkuhan 1 oz. 1 do 2 točki, malo razkuhan 2 oz. 2 do 3 točke, srednje razkuhan 3 oz. 3 do 4 točke in popolnoma razkuhan 4 oz. več točk.

Zmaga tisti krompir, ki ima najmanj točk. Pokušali smo šest sort krompirja in vsi degustatorji smo ocenili kot najboljši krompir številko dve z 263-timi točkami, sledijo mu številka 6, 4, 3, 1 in 5 s 343-timi točkami. Ob razglasitvi ocen in ob imenovanju sort krompirja smo izvedeli, da je najbolje ocenjen cvetnik, sledijo mu dabrin, igor, bintje (šele na 4. mestu zaradi priokusa po škropivu), karmin in matjaž. Kljub temu, da smo še brez degustacijske rutine, je bila ocenitev kar objektivna.

Sledila je sploščena debata o perspektivnih sortah krompirja, o obdelavi in gnojenju.

Upravnik PO Vrbje tov. Pečolar Štefan ob degustaciji: »Ta sorta je odlična, oceno ji kviri precej močan priokus po škropivu

O ameriškem hmeljarstvu

V letu 1965 so predstavniki angleške Zveze gojiteljev novih hmeljnih sort obiskali ameriške hmeljarje in si ogledali, kot navajajo v svojem poročilu, ameriško hmeljno industrijo. Ker je to poročilo zanimivo tudi za naše hmeljarje, povzemajo nekaj značilnosti, ki so jih angleški hmeljarji ob tem obisku ugotovili.

Ameriško hmeljarstvo je razvito v več rajonih, ki so med seboj precej oddaljeni. Začelo se je v državi New York na atlantski obali, pozneje se je razvila tudi v državi Oregon. Tu je bil nekoč pravi hmeljarski center, danes pa tu le še štiri farme pridelujejo hmelj. Naslednji rajon je dolina Yakima v državi Washington, kjer danes pridelujejo večino ameriškega hmelja. Značilni za ta rajon so zelo sušni pogoji. Pomikanje padavin nadoknadijo z namakanjem. V Yakimi imajo tudi manj peronosporo kot v

Oregonu, kjer je prav peronospora bila vzrok zmanjšanju površin. Nov hmeljarski rajon je v državi Idaho, ki ima slične klimatske pogoje, kot so v državi Washington. Zato tudi tu hmeljišča namakajo.

V dolini Yakima v državi Washington prevladuje peščena ilovica, ki je rahla in prašnata. Kot omenjeno, je klima sušna, letno pade manj kot 250 mm dežja. Zato je namakanje nujno. Vodo dobe iz velikih zajezev v planinah, kjer se zbira ob taljenju snega.

Značilna hmeljarska farma pri Dave Champoux-u obsega 50 akrov (20 ha) v eni površini. Namakati začno v začetku maja in nadaljujejo vse do obiranja tj. 3 mesece in pol. Obvezno namakajo 3 krat v razmaku 3 tednov, vmes pa še po potrebi.

V Prosseru, kjer je raziskovalna postaja, je J. E. Middleton

ugotovil, da hmelj jemlje skoraj vso vodo iz zgornjih 120 cm zemlje. V začetku vegetacije rabi hmelj le malo vode, nato se količina sprejete vode večja vse do obiranja. Največ vode potrebuje v prvih dveh tednih avgusta, nato pa poraba hitro pada. Količina potrebne vode je precej bolj odvisna od razvitosti rastlin kot od vremenskih sprememb.

S hlevskim gnojem gnoje vsako leto, razen tega pa še z razkrojenimi ostanke hmeljevine, ki ostanejo pri strojnem obiranju. Tudi mineralna gnojila uporabljajo vsako leto.

Hmelj je nasajen v kvadratu: 7 × 7 čevljev (210 × 210 cm) in napeljan na 18 čevljev (5,4 m) visoko žičnico. Spomladi hmelj strojno obrežejo, nato napeljejo vodila. Farmarji smatrajo, da postanejo z leti obrezline in ostanke vodil (vrvice) resna ovira pri (Nadaljevanje na 14. strani)

KRATKI NAPOTKI

V novembru pospravi še najpoznejše pridelke. Vse ostanke po vrtovih, sadovnjakih in njivah sežgi; nikar z njimi na gnoj, ker z gnojem prenašaš seme plevelov in bolezenske kali ponovno v vrtove in na njive. Razvozi gnoj in gnojnico ter raztrosi mineralna gnojila.

Pognoji in prekoplji vrt. Spinačo in motovilec pokrij s smrekovimi vejami. Tople grede in cvetličnjake zavari pred mrazom.

Sadna drevesa okopaj in jih pognoji v kolobarjih. Mlada drevesa zavari pred divjadjo.

Po Martinu ugotovi, kakšno vino si pridelal letos. Vinograd pognoji in opravi zimsko kop.

Preglej, popravi in očisti stroje in orodje ter jih spravi v suh prostor.

Zazimljenih čebel ne moti in ne vznemirjaj!

V počastitev 20-letnice osvoboditve

Satler Franc:

Ustrelili so mi očeta

Kakor večina jesenskih dni je bilo jutro 22. novembra 1944 megleno in hladno. Videti je bilo, da se bo megla dvignila in da bo posijalo sonce. Obetal se je lep dan. Vsi smo si ga želeli, kajti na naši domačiji smo imeli na njivi nepospravljene še nekaj strniščne repe. Bližala se je zima in bil je skrajni čas, da jo pospravimo. Oče je odločil, da to storimo danes. Mama, sosedova Ana, ki je bila že dalj časa pri nas, in jaz smo šli na njivo pod hišo pospravljat repo, oče pa je odšel k drvarnici cepit drva.

Pri pospravljanju repe smo razpravljali vse mogoče, predvsem pa vsak po svoje komentirali dogodke prejšnjega dne. Prejšnji dan so namreč partizani napadli skupino Nemcev, ki je prišla iz Novega kloštra, kjer je bila nastanjena, beračit hrano in pijačo. Zaradi nespretno postavljene partizanske zasede se je Nemcem posrečilo, da so pobegnili, dva pa so-partizani zajeli.

Okrog enajste ure smo zagledali na obronkih gozdov in na Veternikovem vrhu nemške čelade. Vsak trenutek jih je bilo več. Izgledalo je, kot da so zrastle iz zemlje. Pomislili smo na prejšnji dan in se takoj umaknili z njive, kajti če bi prišlo do streljanja med Nemci in partizani, bi jo lahko kdo od nas skupil.

Mama je šla pripravljat kosilo, mlajši bratje in jaz smo šli k očetu, ki je pri drvarnici cepil drva. Pred drvarnico je bil velik kup nažaganih drv. Povzpeli smo se na vrh tega kupa in dejal oče: »Ata, z vseh strani smo obkoljeni od Nemcev.« Oče je neopazno pogledal proti gozdu, ki je oddaljen samo nekoliko metrov od drvarnice in mirno dejal: »Vidim jih, tiho bodite!« Komaj sem se okrenil, že so bili pri očetu. Prvi, ki je bil videti nekaj oficir, je pozdravil s »Heil Hitler« in se z njim rokoval, drugi pa je pristopil in ga udaril s puškinim kopitom v prsa. Oče je zaječal in ni rekel besede. Mlajši bratje so planili v jok. Ukazali so nam, naj takoj gremo proti hiši. Vsi so odšli. Ostal sem sam na vrhu kupa kot vkopan. Imel sem občutek, da me niso opazili. Komaj so bratje z očetom odšli mimo hleva k hiši, je nenadoma stopil h kupu, na katerem sem stal, mali, zavaljeni zelenec in me s puškinim kopitom udaril čez hrbet. Kar po zraku me je odneslo na drugo stran kupa na-

ravnost na mitraljez, ki ga je držal pripravljenega za strel drugi zelenec. Ker so bili udarci za takšnega dečka, kot sem bil takrat, prehudi, se nisem mogel pobrati s tal. Nekaj časa so me suvali in valjali po tleh, nato pa je spet prihrumel oficir in ukazal, naj me odvedejo za hlev. Odvlekli so me in me prislonili k zidu. Oficir je pričel z izpraševanjem:

»Kje so banditi?«

»V hosti.«

»V kateri hosti?«

»Ne vem.«

»Če ne poveš, kje so, te takoj ustrelim.«

»Ne vem.«

»Prisoli mu jih nekoliko, da bo žaba odprla gobec,« je dejal svojim pomagačem. Dobil sem nekaj močnih po zobeh, nato še po hrbtu, toda ostal sem pri svojem »ne vem«. Stalno sem imel v ušesih očetove besede: »Bodite tiho!« Ker sem vztrajal pri svojem »ne vem«, je ves razjarjen odskočil nekaj korakov, pripravil brzo-strelko na strel in vpil kot da je pobesnel. Ker se tudi tega nisem prestrašil, je ukazal, da me odvedejo pred hišo, kjer so bili vsi naši. Nekaj časa so nas prerivali sem in tja, strašili z bajoneti, nato pa ukazali očetu, mami, sosedovi Ani in meni, naj gremo po poti proti naši zidnici. Bratje in sestra so ostali doma postavljeni ob zid, kjer so jih stražili z mitraljezi. Mi smo drug za drugim stopali proti zidnici in naprej proti sosedu Likebu. Vsak trenutek smo pričakovali, da bo zaregljal mitraljez in da bo s tem vsega konec.

V smrtnem strahu smo prispeli do sosedja Likeba, kjer je bilo zbranih že precej sosedov in drugih ljudi, ki jih je ta hajka zalotila. Likebov oče je bil ves pretepen in krvav. Ostali smo tam uro ali dve — zdela se mi je cela večnost. Nato je dal poveljujoči tej drhali — med njimi je bilo slišati govoriti rusko, poljsko, madžarsko, srbsko, tudi slovensko in zelo malo nemško — ukaz, da morata z njimi moj oče in sosed Likeb, in to brez vsakega zaslišanja. Odgnali so ju po cesti, ki vodi proti Veternikovim, nato pa čez travnik v hosto. Vsi ostali smo odšli domov. Prešli smo pol poti, ko smo zaslišali šest strellov. Nismo si še predstavljali, kaj to pomeni.

Doma je bilo vse razmetano in pokradeno. Bližala se je noč, oče-

ta pa ni bilo od nikoder. Vso noč nismo spali, očeta pa tudi zjutraj ni bilo. Pričeli smo iskati in poizvedovati vsepovsod. Obrnili smo se na takratnega župana na Polzeli. Povpraševali smo na policiji v Braslovčah, v Celju v Starem piskru, nikjer niso vedeli zanj. Dva dni potem je šla Likebova mama ponovno na občino. Skupaj z županom sta šla v graščino v Novi kloster, kjer je hotel župan sam pregledati vse prostore, toda niso ga pustili v notranjost graščine. Izjavljali so, da ne vedo, kje sta.

Vsa potrta se je vračala po stari zaraščeni gozdni poti proti domu. Kakšnih petsto metrov pred domom je v hosti našla ubitega našega očeta. Svojega moža, ki je ležal samo kakih pet metrov niže, ni niti videla, pač pa je vsa zbegana zbežala proti domu in na ves glas jokala. Vsi smo jo slišali in takoj zaslučili najhujše.

Prepeljali smo ju v mrtvašnico na Polzelo in ju pet dni po smrti zagrebli na polzelskem pokopališču z zavestjo, da sta poklonila življenje za našo boljšo bodočnost.

POSVETILO BORCEM

Tovariši, postojmo ob grobovih in priklonimo brez besed glavé! Zato da mi živimo v dnevih novih, življenje dali so, ki v zemlji spe.

Nemi spomin na premnoge znane in neznane žrtve druge svetovne vojne v Andražu.

Na Vranskem spe sto sedemdeset štirje... Pod strelji je ugasnil njihov dan. V objemu tu jih združil zadnji mir je v tovarštvu usode, borbe, sanj...

Tam na Dobrovljah v mukah je omahnil heroja Staneta kurir — junak, tam Dušanu in Veri je usahnil poslednji dih v krvavi breg in mrak.

Do dna izpil je Jože Turk trpljenje, ko ob Savinji si končal je pot. Zvest Partiji in ljudstvu je življenje pod Mrzlico dal njima Marijan Rot.

Po hribih teh, po vsej dolini širni grobovi smelih se ljudi vrste, ki padli so v ljubezni neizmerni do ljudstva svojega in grude te.

Njih srčna kri je zemljo prepojila, da naša kot nikoli prej je zdaj. V plodovih novih, ki jih je rodila, nam mrtvi bodo živi vekomaj.

Fran Roš

NA DAN MRTVIH
OBIŠČIMO
TUDI GROBOVE
NEZNANIH JUNAKOV

15. kongres EHB v Tettnangu

Nadaljevanje s 6. strani

vanski hmelj dve mesti. Cene slovenskemu hmelju se formiraju nekoliko izpod nivoja cene hallertauškega hmelja, cene bačkega hmelja pa še nekoliko nižje. To so zakoni hmeljskega trga, ki ga mi, čeprav bi še tako želeli, ne moremo spremeniti.

2. Pri primerjavi cen moramo upoštevati še sorazmerno visoke carinske dajatve pri uvozu jugoslovanskega hmelja na področja EGS. Zaradi tega smo avtomatično prisiljeni nuditi hmelj po toliko nižji ceni, če hočemo biti konkurenčni na tržišču. Glede nizkih cen je evropskim hmeljarjem gotovo bolj nevaren uvoz ameriškega hmelja, ki ga nudijo po cenah, znatno nižjih od evropskega povprečja.

V zvezi s temi očitki, ki se pojavljajo predvsem v ZR Nemčiji, iskreno želimo, da bi jih reševali v bodoče bolj z direktnimi kontakti med prizadetim nacionalnimi hmeljarskimi zvezami, predno jih publiciramo. Nadalje želimo, da bi se pri tem izogibali vsakih netočnosti in tendencioznosti, da ne bi med hmeljarji-proizvajalci ustvarjali po nepotrebnem zmede in napete atmosfere.

Smatram, da je mnogo važneje, da združimo vse napore v programiranju skupnih akcij, od katerih bi imeli vse koristi hmeljarji. Pri tem mislimo na temeljito znanstveno analizo o vskladitvi proizvodnje in potrošnje hmelja poedinih provenienc. Mogoče bi taka analiza le dala osnove za konkretne aranžmane z bolj učinkovitimi ukrepi za preprečitev hmeljarskih kriz, ki nam vsem prinašajo take velike škode. Druga taka skupna akcija bi bila akcija za večjo potrošnjo piva in hmelja v pivu. Ta akcija bi morala, prav tako kot prva, temeljiti na solidnih nepristranskih fizioloških in medicinskih raziskavah.

Na osnovi te diskusije dajemo naslednje predloge za dopolnitev resolucije:

1. Ponovno poudariti sklep, da moramo podvzeti vse korake, da se površine hmeljišč do nadaljnjega ne bi povečale nad povprečje zadnjih let.

2. Priporočilo vsem članicam, da se vzdržijo vseh akcij, ki rušijo dobre odnose med članicami EHB.

3. Proučiti možnost izdelave znanstvenih studij za ureditev hmeljskega trga in povečanje potrošnje piva in hmelja.

V nadaljevanju je govoril še češki predstavnik g. Riha o izgledih hmeljskih proizvajalcev na pragu nove letine in ugotavlja: — Svetovna proizvodnja piva je v zadnjih 5 letih naraščala povprečno za 20 milijonov hl na leto, letos pa je naraščanje nekoliko zaustavljeno.

— Povečanje hmeljišč bi lahko psihološko povzročalo razne spekulacije.

— Predprodaja omogoča obema partnerjema, tako proizvajalcem kot pivovarjem, da lahko počakata in nista nestrpna, zato zakasnelega povpraševanja še ne smemo dramtizirati. Smatra pa, da bi bilo v primeru manjših presežkov pridelka hmelja bolje te presežke potegniti s trga, da ne bi v takih primerih pokvarili sedanje in bodoče cene hmelja na tržišču.

— V Češkoslovaški znaša potrošnja piva 125 l piva po prebivalcu letno.

Po tej razpravi je bila 4. in 5. točka dnevnega reda zaključena.

Ad 6. Na osnovi predloženega projekta in razprave je bil formuliran tekst resolucije, ki je priložen poročilu. Zanimivo je da so bili jugoslovanski predlogi sprejeti in skoraj dobesedno vnešeni v predlog resolucije.

Provenienca - lat. = izvir, vir, rod, poreklo

(Nadaljevanje prihodnjič)

OGLAS

Prodajam rabljeno, a dobro ohranjeno spalnico iz jesenovega lesa. — Dopoldne vprašajte na tajništvu KK Zalec, popoldne pa v bloku nasproti Juteksa.

Breda Škerbec

O ameriškem hmeljarstvu

(Nadaljevanje na 12. strani)

obdelavi. V maju prvič namakajo v jarke. Med vsakima dvema vrstama potegnejo s plugom dva jarka, v katere spustijo vodo. Na vsako sadilno mesto napeljejo po dve vodili (vrvici). Napeljejo strojno tako, da stoje možje na platformi, ki se korakoma pomika vzdolž vrste. Spretni delavci zavezujejo na žico vozle.

Napeljavo hmelja opravijo sezoni v maju. Na vsako vrstico napeljejo po dva poganjka. Rast je tako močna, da pozneje ne oskrbujejo rastline več ročno, temveč prebujno rast pri tleh zavirajo s tem, da uničujejo poganjke in spodnje panoge s herbicidi — defolianti. Zlasti ob napeljavi vodil je čutiti pomanjkanje delovne sile.

Obiranje hmelja je strojno. Naprava za rezanje hmeljnih trt z žičnice poriva pred seboj prikolico, kamor nalagajo trte. Ista naprava ima dve rezili s kroječimi zobmi in krožečo ploščo z malimi rezili na obodu. S to napravo režejo rastline z žičnice. Pri obiranju in sušenju imajo več mehazacije kot v Angliji. Zlasti se poslužujejo transportnih trakov. Čistilne naprave pri obiranih strojih delujejo zadovoljivo. Pripravljajo nov stroj za raztrgavanje hmeljevine po obiranju.

Z raziskavo na področju hmeljarstva se ukvarja več raziskovalnih kmetijskih institucij.

Namakalna poskusna postaja v Nelsonu (država Washington) raziskuje probleme namakanja in gnojenja. Raziskuje zlasti gnojenje z dušičnimi gnojili ob namakanju. Poleg tega raziskuje tudi vire in s selekcijo vzgaja odporne poedinke sorti Early in Late Cluster.

Raziskovalna postaja v Corvallis (država Oregon) vzgaja hmelj, odporen proti boleznim in škodljivcem, raziskuje peronosporo na hmelju in preizkuša uporabo herbicidov v hmeljiščih.

Trgovina s hmeljem teče na osnovi dolgoročnih pogodb med pivovarji in proizvajalci. Cena se giblje od 38 do 41 centov za funt (0,45 kg). Hmeljni ekstrakt uporabljajo že od 1898 leta. Danes obstojajo 4 ekstrakcijske naprave:

Hopstrat. Yakima
Hopcon. Wapato
Spice & Extracting Company. Michigan
Miller. Milwaukee

Hopstrat (Yakima) ima stroje iz Coburga (Zapadna Nemčija). Vsa naprava je bila zgrajena v

letu 1963 in je stala 1 milijon dolarjev.

Ekstrakt zamenja hmelj v odnosu 1:4.

8 funtov hmelja da 1 funt ekstrakta. Prednosti ekstrahiranja so: manjši transport, manjši obseg skladišč in obdržana kvaliteta za daljšo dobo.

V Kanadi je John I. Haas edini hmeljar. Njegova farma v dolini Frazer ima okoli 800 akrov. Goji sedem hmeljnih sort: Fuggle, Bramling, Kents, Bullion, Brewers' Gold, Pride of Kent in Northern Brewer. V začetku vegetacije je precej dežja in namakajo kasneje kot v ZDA. Več dela imajo z zatiranjem rdečega pajka kot uši. Peronospora jim je delala pred uporabo streptomicina velike težave.

Škropijo 2 krat s streptomycinom (1000 ppv) v intervalu 6 dni. Prvič škropijo, ko so poganjki veliki 2—3 cm. Nato škrope z bakrenimi pripravki. Obrezujejo strojno. Največji pridelek dobijo, če napeljejo s sadilnega mesta po 2 vodili. S poskusi so ugotovili, da na 3 vodilih s sadilnega mesta dobe manjši pridelek kot na dveh. Največji je pridelek, če napeljujejo močne trte.

(Po J. Paine: Tour of American Hop Gardens povzel T. W.)

Dopisujte

v naš list

Konzerviranje strojev

(Nadaljevanje s 7. strani)

akumulatorja sprazniti, oprati z destilirano vodo in posušiti. Ta način ni dober, ker aktivna snov s pozitivnih plošč odpada in se tako akumulator veliko hitreje kvari.

Strojne dele, na katerih se je barva odrgnila, je najbolje takoj prebarvati. Če barvamo na podlago, ki jo rja že razjeda, nismo veliko storili. Proces oksidiranja (rjavenje) še vrši kljub temu naprej, čeprav počasneje. Da je to res, se lahko prepričamo pri karoserijah nekaj let starih avtomobilov.

To je v kratkem nekaj navodil. Še enkrat: prvo in glavno je res temeljito očiščen stroj, priključek, škropilnica, kosilnica, guma itd. Pri medeninastih vodih na škropilnici, je zelo važno, da sodi niso podvrženi mrazu, ki zelo kvarno vpliva na medenino. Zato jih je priporočljivo hraniti v toplejšem prostoru.

Jug Vinko

RAZGOVOR S KOOPERANTI

Čreta in Menina sta se kadili v dvigajoči se megli, ko sva jo s tovarišem Farčnik Ivom mahnila po toplem jesenskem soncu proti Tešovi. Med potjo sva pobirala in trla orehe, jedla hruške in v duhu reforme in splošnega varčevanja skušala vsaj približno zadeti vsoto, ki nam odteka z gnojnim sadjem po parobkih, kanalih, jarkih in marsikje kar pod drevesi.

»Tu sva«, mi je dejal Ivo, ko sva obstala pod mogočnim orehom pred adaptiranim skednjem kooperanta ČVAN RADA. Mlada gospodinja nama je povedala, da Rado kosi s kosilnico spodaj na travniku. Sama nama je pokazala hlev, v katerem imata 15 pitancev. Osem jih pripravlja za oddajo v novembru. V drugem hlevu imata le kravo in konja.

»Nisva v zavidljivem položaju. Oba sva še mlada z dvema malima otrokoma. Posebno hudo je bilo poleti, ko sva oba z možem ležala v bolnici. Sedaj je že mnogo bolje, a kljub temu bo treba še mnogo dobre volje — midva jo imava — za premostitev začasnih težav po prevzemu posestva. Moževa oče in mati sta umrla, brata delata v dolini, zato vsa dela na 10 hektarskem posestvu čakajo le naju.«

»Kaj pa sosedje vam nič ne pomagajo?«

»Sosedje so večinoma starejši gospodarji in dobri ljudje. Včasih imam občutek, da nama malo zavidajo mladost, delovni pollet in prilagajanje na nove obli-

krme, ker bova pitala govedo, če bo neslo. Oddala sva šest ton krompirja in ga bova sadila za trg tudi drugo leto.«

Zaželela sva jima obilo zdravja in uspeha ter se poslovila.

Z Blatnik Alojzjem sva se zapletla v prijetni pomenek kar v sadovnjaku, ko je pobiral jabolka in hruške.

»Poglejte tisto drevo! Kupil sem ga za Jonathan, pa ni. Rodi vsako leto.«

Z Ivom sva res ostrmela. Srednje visoka jablana je polna kot brinje rdečih voščenih plodov. Podprta je z vseh strani. Jabolka

Kooperant Blatnik Alojz s Tešove v pogovoru o pitancih s tehnikom Farčnik Ivom.

niso preveč okusna, zato sva raje segla po ponujenih hruškah.

Pogovor je nanese na pitance simentalke pasme, ki jih je Ivo pripeljal za kooperante z Bizelskega. Tov. Blatnik bi lahko pri 5,38 ha obdelovalne zemlje poleg hmelja spital letno vsaj 3 ali 4 pitance. »Pogovorila se bova z ženo. Jutri pripeljem hruške, pa bom verjetno enega vzel«, je dejal ob slovesu.

»Pri mej dun, kaj bo pa s krmo za mojega pitanca? Saj veš, da ga sam ne morem dopitati na bori 79 arih brez koruze.« naju ogovori Pečovnikov Jože na poti v dolino. Dogovorila sta se, da lahko pride Jože po njo vedno takrat, ko je skladišče odprto.

Ozrla sva se še na lepa pobočja Tešove, na domačije, skrite med sadovnjaki, kjer si umni gospodarji z žuljavo roko in svinčnikom grade boljšo prihodnost in utirajo pot sodelovanju.

Urednik

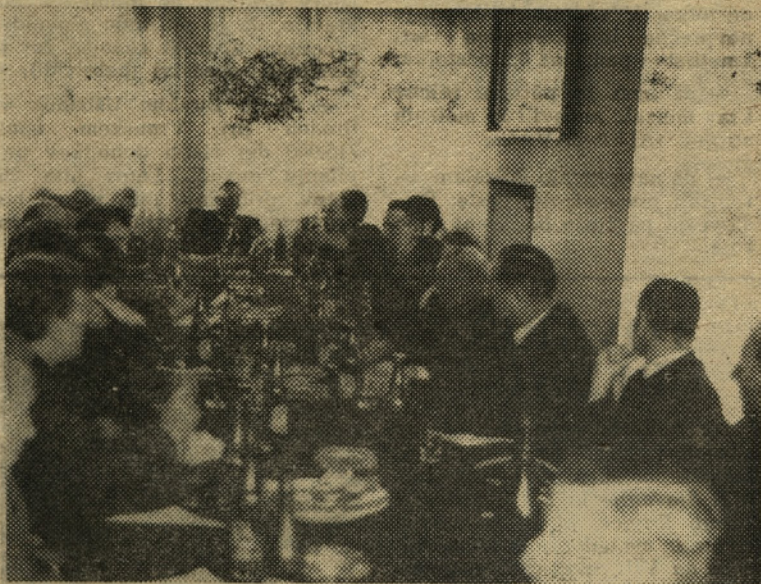
OBISKI

Osemnajstega oktobra nas je obiskala skupina avstrijskih kmetov in kmetič pod vodstvom prof. dr. ing. Kohliürsta iz Gradca.

Direktor splošnega sektorja tovariš Kač jim je podal organizacijski pregled in sestav kombinata, gostje pa so v razgovoru povpraševali po kooperacijskih odnosih, po pogodbah, ki vežejo

kmetje, imamo enake cilje: borbo za visoko proizvodnjo in za boljšo prihodnost človeštva. Hvala vam in prosim, da nas popeljete na vaše obrate«, je končal avstrijski kmet.

Tov. Kač se je gostom zahvalil za obisk in izrazil željo v imenu naših naprednih kmetov, da bi radi obiskali njihovo domovi-

Izmenjava izkušenj s kmeti iz Avstrije je bila živahna in plodna

KK in kmela, po finančnem stanju podjetja, po površinah v kooperaciji in lastni proizvodnji.

Strukturo, površine in organizacijo lastne proizvodnje je gostom posredoval direktor LP tov. Kolenc.

Gostje so povedali, da zadnje čase nazaduje pri njih vzreja krav, mlekaric zaradi vedno večjega povpraševanja po govejem mesu na evropskem tržišču.

»Nobeden od nas še ni imel v življenju prilike, da bi videl tako veliko kmetijsko organizacijo kot je vaša. To je za nas kmete doživljanje. Vsi, mi in vi, vodje in

no in se seznanili z njihovim delom.

Gostje so si ogledali v Hmeza du prevzem, konservacijo in stiskanje hmelja in izrazili občudovanje nad mehanizacijo in organizacijo dela.

Na terasi Hmezada so bili navdušeni nad lepimi kompleksi in nešteti enodružinski hišica-mi, ki rastejo okrog Zalca.

Z avtobusom so se še peljali na farmo Zalog in v Mesnine Celje.

Ob zaključku so se gostje zahvalili za ogled in zaželeli skorajšnje snidenje z našimi kmeti v Avstriji.

Gostje iz Avstrije pred odhodom na farmo Zalog

Del hleva s pitanci, last mladega in naprednega gospodarja Čvan Rada s Tešove nad Vranskim.

ke gospodarjenja. Njihova pomoč in pameten nasvet bi nama bil marsikje potreben.«

»Kako nameravate za naprej?«

»Hmelja nimamo več, njive sva posejala z deteljo, travnike bova temeljito pognojila, da bo čimveč

ALI ŽE VESTE

— da je obrat »Mleko« Celje razstavil in nudil na poskušnji v okviru mariborske »Vesele jeseni« 9. 10. več vrst sirov. V I. kvalitetni razred je bil uvrščen sir trapist;

— da je znašala splošna gošpodarska rast v Sloveniji 8 do 9 odstotkov, v kmetijstvu le 3,7 odstotka. V zadnjih letih pa je povprečna letna stopnja rasti kmetijstva padla na 0,5 odstotka;

— da smo za potrebe rejcev krav molznic nabavili 15 molznih strojev »ALFA-LAVAL«;

— da nameravajo Polzelani asfaltirati preostali del ceste; Braslovčani pa cesto od Kranjca do trga;

— da v državah z naprednim kmetijstvom uničujejo plevel s plamenom. Naprava je pritrjena na traktor kot škropilnica in ima osem grelcev, ki na primer med vrstami pese uničijo plevel, ki je za toploto manj odporen kot že večja kulturna rastlina. Z ognjem se uniči tudi velik del semena v zemlji do globine 2 cm. Pravijo, da je zatiranje plevelov z ognjem dvakrat cenejše kot s kemičnimi sredstvi (hebricidi);

— da je Ibrahim Užbanok v Brodeh pri Vranskem imel 715.000 din čistih dohodkov pri pitanju govedi. Letos pita 26 bikov, prihodnje leto pa se bo preusmeril na vzrejo telet do 150 kg.

TOVARIŠ UREDNIK!

Ne hudujte se name, ker se drznem vprašati, ali je kdo sprožil kak postopek pri Ljudski tehnik Slovenije in LT Jugoslavije zaradi krivice, ki se je zgodila našim in makedonskim tekmovalcem na VIII. zveznem tekmovanju traktoristov v Velenju?

Testne pole za teoretični del tekmovanja so bile pisane v srbohrvatskem jeziku in so zaradi tega naši tekmovalci izgubili po 20 točk. Če bi te pole bile pisane v slovenskem in makedonskem jeziku, bi bil naš Ločičnik Ivan sigurno pred Szabo Istvanom in ekipni vrstni red bi se močno spremenil.

Sprašujem: ali LT Slovenije ni videla pol prej in jih prevedla, ali se ni morda šlo le za revanš za lanskoletni poraz v Novem Sadu?

Na koncu ugotavljam, da nam Slovencem vse preveč manjka narodnega ponosa.

Novak Ivan
Doberteša vas 23
Šempeter

Z NAŠIH SESTANKOV

Tebi je pa res dobro, ko ne kadiš.

Ogled in degustacija mlečnih izdelkov mlekarin in sirarn Slovenije. Pogled na razstavljene izdelke našega obrata »Mleko« Celje.

ZA ZIMSKE VEČERE

Skriti naprstnik

Vsa družba mora za hip iz sobe, razen enega, ki naj skriva naprstnik. Pravzaprav ga ne sme skriti. Postaviti ga mora nekam tako, da je vsakomur viden. Nato pridejo spet vsi v sobo in začne se iskanje. Kdor naprstnik zagleda, molči in sede. To pomeni, da ve, kje je. Kaj kratkočasno je, kadar že večina sedi in se le dva ali trije še trudijo in iščejo. Tisti, ki naj bi bil naprstnik »skrile«, si ga lahko natakne na prst — seveda ne sme vtakniti roke v žep. Kdor je prvi sedel, skriva naprstnik pri prihodnji igri. Namesto naprstnika lahko skrijemo oreh, kostanj, leseno vreteno od sukanka in podobno.

Marina, Liljana, Janko, Štefi, Silva, Zlati in Franci s tovarišico Barbko iz otroškega vrta na obratu Šempeter pošiljajo lepe pozdrave in sporočajo vsem varovancem po ostalih vrtcih, da bo njihov vrtec kmalu popolnoma opremljen.

LJUDSKE NAPOVEDI

Če mokro zemljo sneg pokrije, bo malo prida za kmetije.

Dež Martina in zmrzlina pa pozebe ozimina.

ZA SMEH

OGLAS

Prodajam psa. Zre vse. Posebno rad ima otroke.

OTROŠKA

Vnuk dedu, ki jemlje neko grenko zdravilo in pači obraz:

»Dedek, zakaj pa moraš jemati tako grenke kapljice?«

»Zato, dragec, ker sem prej jemal preveč sladkih kapljic.«

SKROMNOST

Kmet pride k spovedi in prizna, da se je izneveril svoji ženi.

»Kolikokrat?« ga vpraša župnik.

»Gospod župnik, prišel sem se spovedat, ne pa bahat,« odgovori kmet.

IZ PISARNE

Uslužbenka: »Tovariš upravnik, ko ste bili odsotni, je prišel nek tovariš in rekel, da bi vam najraje polomil vse kosti.«

Upravnik: »In kaj ste mu odgovorili?«

Uslužbenka: »Prav žal mi je, da ga ni doma.«

Pismo vojaka

Tovariš urednik!

Srečno sem prispel v topli Požarevac, ki ni imel dežja od julija. Suša se pozna na pridelkih. Daleč sem od doma in se zelo rad spominjam znancev in domačih krajev.

Zelo rad prebiram časopise. Tu so časopisi tiskani v cirilici, jaz bi pa rad kakšen slovenski časopis. Prosim, pošiljajte mi »Hmeljarja«, da bom vedel, kaj je novega v prelepi Savinjski dolini in po naših obratih.

Ko boste šli na obrat Prebold, pozdravite vse tovariše in tovariše v mojem imenu.

Moj naslov: Jelen Jože, Vojna pošta 6615/11 V. 3 — Požarevac, SR Srbija

Vas lepo pozdravlja

Jože

Dragi Jože!

Tvoje pismo me je zelo razveselilo. Pozdravil sem tovariše na obratu Prebold in »Hmeljarja«. Ti bomo pošiljali redno. Če je s Tabo še kateri naš delavec, mi naj piše in pošlje naslov.

Pospravili smo zadnje pridelke. Postavljamo žičnice in se pripravljamo na novo sezono.

Pozdravljajo Te vsi sodelavci in Ti pri vajah ne žele preveč ostre zime. Oglasi se še kaj!

Lep pozdrav

urednik

UGANKA

Takšen je kot kos mesa in v duplini je doma. Nima glave, niti hlač, je pa velik gobezdač. Vedno moker, vedno nag, kdž bi vendar bil ta spak?

(JEZIK)

REK

Ne šopiri se, kakor da je ves svet tvoj, ampak tudi tako se ne izmikaj, kakor da je samo njihov.

ŠE NEKAJ

Vse za izvoz — Tovarna BETI v Metliki je te dni odpemila pošiljko svojih izdelkov v Belgijo. Pošiljka je bila vredna 17.000 dolarjev. Da je blago lahko šlo naprej, je bilo potrebno točno — 1.760 izvodov različnih dokumentov!

Srednjeveška Jugoslavija — Na 28. strani vodiča po zvezni ljudski skupščini v tekstu, ki opisuje kip carja Dušana in njegov zakonik, piše, da je bil to zakonik srednjeveške Jugoslavije. In kaj bo k temu dejal car Dušan Zedinitelj?